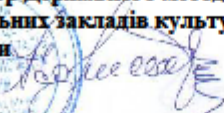

ЗАТВЕРДЖЕНО
Директор Державного методичного центру
навчальних закладів культури і мистецтв
України

А.П. Корнсько
26 ГОУДНЯ 2012 р

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ
КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ

ПОЧАТКОВИЙ КУРС
ІСТОРІЇ ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА

ПРОГРАМА

для хореографічних шкіл
та хореографічних відділень початкових спеціалізованих мистецьких
навчальних закладів (шкіл естетичного виховання)

Київ – 2012

Видання здійснено на замовлення Державного методичного центру навчальних закладів культури і мистецтв України

Укладач	 О. А. Комаровська	кандидат пед. наук., провідний науковий співробітник лабораторії естетичного виховання Інституту проблем виховання НАПН України Викладач-методист ДШМ №2 ім. М. Вериківського м. Київ, член Спілки театральних діячів України
Рецензенти	І. В. Цебенко	театрознавець, зав. літературною частиною Київського Муніципального академічного театру опери та балету для дітей та юнацтва, викладач кафедри театрознавства Національного університету театру, кіно і телебачення ім. І.К. Карпенка-Карого, викладач історії хореографії Київського Державного хореографічного училища
	А. П. Тараканова	методист сектору позашкільної та виховної роботи Інституту інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України, хореограф, викладач класичної хореографії
	І. В. Гордійчук	заслужена артистка України, балетмейстер-постановник і викладач Ансамблю класичного танцю «Ярославна»
	О. В. Литовченко	кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник Інституту проблем виховання НАПН України
Відповідальні за випуск	П. О. Івченко	методист вищої категорії Державного методичного центру навчальних закладів культури і мистецтв України
	Н.І. Смольська	викладач-методист дитячої музичної школи №14 ім.Д.Кабалевського м.Київ, член Національної всеукраїнської музичної спілки

© Державний методичний центр навчальних закладів культури і мистецтв, 2012 р.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка:

1. Концептуальні засади програми:

- 1.1. Мета і завдання «Початкового курсу історії хореографічного мистецтва» у початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах.
- 1.2. Методологічні підходи до впровадження «Початкового курсу історії хореографічного мистецтва»
- 1.3. Тематична структура програми
- 1.4. Організація змісту навчального матеріалу в програмі.

2. Особливості впровадження програми «Початковий курс історії хореографічного мистецтва» в хореографічних школах та на хореографічних відділеннях шкіл мистецтв

- 2.1. Особливості організації навчально-виховного процесу: *педагогічні умови реалізації змісту*
- 2.2. Рекомендації щодо контролю успішності опанування змісту курсу
- 2.3. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів хореографічних шкіл (хореографічних відділень шкіл мистецтв) з предмету «Початковий курс історії хореографії»
- 2.4. Орієнтири для визначення оптимального рівня освітньої підготовки учнів у процесі щорічного контролю.
- 2.5. Орієнтовне погодинне планування змісту навчального матеріалу

Зміст навчального матеріалу

- 1 рік вивчення дисципліни. Розділ 1 (пропедевтичний): Балет як вид мистецтва
- 2 рік вивчення дисципліни. Розділ 2: Зарубіжний балетний театр: від витоків до початку ХХ ст. Діалог Сходу і Заходу
- 3 рік вивчення дисципліни. Розділ 3: Зарубіжна хореографія від витоків до початку ХХ ст.: російський балет
- 4 рік вивчення дисципліни. Розділ 4: Вітчизняний балетний театр: від витоків до початку ХХ ст.
- 5 рік вивчення дисципліни. Розділ 5 (узагальнюючий): Хореографічна сучасність: Україна і світ - поліфонія стилів

Рекомендована література

Додатки.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1. Концептуальні засади програми:

1.1. Мета і завдання «Початкового курсу історії хореографічного мистецтва» у початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах.

Початковий курс історії хореографічного мистецтва є профільною дисципліною для учнів хореографічних шкіл і хореографічних відділень шкіл мистецтв - відділів класичної, народної, сучасної, спортивно - бальної хореографії.

Зміст курсу - невід'ємна складова цілісної хореографічної і загальної мистецької освіти. Його інтеграція в інші профільні дисципліни має розглядатись як обов'язкова умова формування у дітей цілісної картини – образу світу, уявлення про мистецтво як форму відображення життя різноманітними мовними засобами в процесі створення художніх образів, оптимізації розвитку комплексу художніх і ширше - творчих здібностей.

Визначення змісту програми ґрунтується на наступних вихідних об'єктивних положеннях:

- 1) поняття «хореографічне мистецтво» є поняттям, яке об'єднує танець в усіх своїх гранях – як класичний, народний, сучасний, бальний, історико – побутовий тощо;
- 2) балетна вистава, основою якої виступає танець у своїх багатогранних проявах, - це особливий, *синкретичний, цілісний* художній погляд на світ, отже володіє необмеженим педагогічним потенціалом;
- 3) у такому розумінні балетна вистава є різновидом театрального дійства як такого (поряд з театром драматичним, ляльковим, оперним, оперетковим), у більш вузькій градації – різновидом театру музичного;
- 4) як різновид театрального мистецтва за своїми мовними засобами балет – це синтез хореографії, музики, літератури (лібрето), образотворчого мистецтва (сценографії), які завдяки балетмейстеру, композитору і артисту - танцівнику об'єднуються сценічною дією. Види мистецтва доповнюють одне одного у вираженні єдиної художньої ідеї і посилюють цим об'єднанням естетичну дію кожного з них;
- 5) оскільки театральна палітра багатоманітна за своїми різновидами і жанрами, як і палітра музичного театру загалом і балетного зокрема, остільки і хореографічна освіта як така має орієнтуватись на введення учнів:
 - у цілісний світ театру у єдності його різновидів;
 - у цілісний світ музичного театру також у єдності його різновидів;
 - у цілісний світ власне хореографічного мистецтва у єдності танцю класичного, народного і народно – сценічного, спортивно - бального та історико - побутового, естрадного тощо.

Дане положення має реалізуватись, незалежно від того, який різновид танцювальної творчості є для учнів провідним;

- 6) інтегративний характер хореографічного мистецтва, зокрема мистецтва балетного театру, зумовлює те, що як навчальна дисципліна початковий курс історії хореографічного мистецтва повинен розглядатися в контексті інших профільних дисциплін, акумулювати досвід з різних сфер знання та учнівської мистецької творчості - літератури, музики, живопису, архітектури, тощо, що сприятиме гармонійному цілісному розвитку особистості учнів, дозволить їм досягти усвідомлення зв'язку мистецтва танцю з життям, більш глибокого осягнення ідейно – художньої сутності хореографічного образу, творчо підходити до власних хореографічних інтерпретацій;
- 7) виходячи з того, що одним з найважливіших чинників унікальності природи театрального (сценічного) мистецтва є притаманне сцені співпадіння у часовому розгортанні процесів творення і сприймання, споглядання і “проживання” художнього образу глядачем, хореографічна освіта має орієнтуватись не тільки на оволодіння учнями знаннями і практичними навичками сприймання, аналізу та оцінювання творів хореографічного мистецтва, а й підготовку їх як освічених глядачів – співтворців вистави (К.С.Станіславський), виховання глядацької культури;
- 8) визначення змісту початкового курсу історії хореографічного мистецтва орієнтується на бажаний кінцевий результат мистецької освіти в початкових спеціалізованих мистецьких начальних закладах, а саме: незважаючи на подальший вибір професії, сучасний випускник школи естетичного виховання повинен володіти сформованою ціннісною позицією щодо мистецтва, духовним «імунітетом» проти антихудожніх явищ, що набувають активності у культурному просторі, бути здатним критично і творчо мислити, вміти аргументувати власну думку, відчувати потребу творити культуру суспільства, впливати на мистецькі процеси, що відбуваються в ньому.

Саме тому провідною **метою** опанування початкового курсу історії хореографічного мистецтва визначається виховання такої особистості, яка

- оволодіє високим рівнем знань у сфері мистецтва хореографії, в тому числі і як основи балету – різновиду музичного театру, а також у сфері театру як складової єдиної системи мистецтв;
- виявлятиме розвинену здатність емоційного сприймання, аналізу та інтерпретації, критичного оцінювання творів мистецтва, взаємопов'язану з формуванням творчих виконавських навичок безпосередньо в класі хореографії;
- виявлятиме високий рівень загальної естетичної культури; здатність і потребу у мистецькій самоосвіті, самовихованні й саморозвитку;
- досягне високого рівня сформованості ціннісної позиції щодо мистецтва театру, балетного театру і хореографії та культури загалом,
- буде компетентною в сфері хореографічного мистецтва та мистецької діяльності, що виявлятиметься у сфері життєтворчості поза навчальним процесом школи.

Отже, відповідно до окресленої мети **завданнями** хореографічної освіти в процесі опанування початкового курсу історії хореографічного мистецтва є:

- набуття учнями естетичного досвіду, передусім як досвіду сприймання творів танцювального мистецтва, балетних вистав на основі інтенсивного *розвитку емоційно – почуттєвої сфери*, фантазії, уяви;

- розвиток творчого *поліхудожнього мислення* учнів, розкриття здатності цілісного бачення життєвих та мистецьких явищ та їх творчого осмислення засобами хореографії і балету як синтезу мистецтв, але з вільним орієнтуванням у загальній мистецькій палітрі;

- виховання активного *особистісно – ціннісного ставлення* до дійсності та мистецтва, зокрема музично - театрального, розвиток комплексу *художніх здібностей* як основи творчого розвитку особистості в будь – якій сфері життя.

Таким чином початковий курс історії хореографічного мистецтва розглядається не лише як суто навчальна, а й передусім – *навчально – виховна і розвивальна* дисципліна, в процесі опанування якої учні не тільки здобувають теоретичні знання, а й навчаються їх емоційно «проживати», отже – привласнювати.

Таке бачення курсу відповідає призначенню початкового спеціалізованого мистецького навчального закладу (школи естетичного виховання) як позашкільного закладу освіти, в якому здійснюється загальний естетичний розвиток особистості дитини та виявлення найбільш обдарованих учнів з подальшою підготовкою їх до вибору мистецької професії.

1.2.Методологічні підходи до впровадження «Початкового курсу історії хореографічного мистецтва»

Зміст і структура курсу зумовлюється його концептуальними засадами, метою і завданнями. Програма розрахована на п'ять років навчання (орієнтовний вік учнів – від 9 – 10 до 14 – 15 років); 35 навчальних годин на рік, по1 годині на тиждень.

Програма складається з п'яти тематичних розділів, що структурно відповідають п'яти рокам опанування курсу.

Для оптимізації опанування учнями змісту навчальний матеріал структурується за темами, кожна з яких структурно відповідає чверті навчального року.

Перший рік вивчення дисципліни носить *пропедевтичний* характер: передбачає введення дітей у світ танцю через елементарне ознайомлення з його виразними засобами, усвідомлення образної єдності танцю і балету з іншими видами мистецтва, спільного і відмінного в способах створення художнього образу мовами різних мистецтв; фольклорними витоками хореографічного мистецтва в кожній національній культурі, ознайомлення з українськими обрядами, іграми як синтетичними діями, що є прообразом театрального мистецтва. складовою синкретичної єдності якого виступає хореографія.

Зміст останнього (*п'ятого року*) опанування курсу є *узагальнюючим* по відношенню до попередніх. Його опанування враховує вже здобуті знання і досвід сприймання та інтерпретації, розвиваючи їх на новому для учнів пізнавальному матеріалі, який охоплює явища сучасного балетного театру і жанрово розмаїтого танцювального мистецтва в контексті культури.

При визначенні змісту враховувалось, що велика кількість творів хореографічного мистецтва, зокрема це стосується давніх епох, не збереглася до наших часів. Для забезпечення емоційності опанування історії хореографії дітьми передбачаються своєрідні «включення» творів інших епох як матеріалу для сприймання - як погляд митців більш пізніх часів або наших сучасників на конкретне художнє явище.

Українському хореографічному мистецтву присвячений окремий розділ (**четвертий рік** вивчення дисципліни). Однак в усіх інших розділах присутні теми, окремі завдання, приклади творів вітчизняних митців та мистецьких явищ вітчизняної культури. Крім того, практично до кожної теми введено приклади інтерпретації явищ світового хореографічного мистецтва українськими митцями. Завдяки цьому вітчизняна хореографія, як невід’ємна частка культури нашого народу, виступає “вписаною” в загальносвітовий контекст, що є принциповим для реалізації даною програмою мети сучасної хореографічної освіти учнів.

Саме тому, зміст курсу орієнтується лише на **умовне** збереження хронологічних рамок викладення навчального (інформативного) матеріалу – переважно в другому – четвертому роках вивчення дисципліни. Зміст матеріалу першого року має орієнтиром ознайомлення учнів з виразними засобами хореографії і балетного театру. Зміст матеріалу п’ятого, останнього, року вивчення дисципліни подається за жанровим принципом з виокремленням основних процесів і тенденцій у сучасному українському хореографічному мистецтві.

Програма також враховує **регіональні та краєзнавчі особливості** власне вітчизняного хореографічного мистецтва, зокрема балетного театру, а саме: розділ 4, присвячений українському мистецтву, передбачає підтеми, які звертаються до особливостей хореографічного мистецтва різних регіонів України; тема № 2 розділу 1 («Танець у народних іграх та обрядових дійствах України та світу») 1 року, а також відповідні розділи 4 і 5 років передбачають години для освоєння змісту курсу на основі ознайомлення з мистецтвом краю, де розташовано школу.

Таким чином, зміст курсу організований на основі двох методологічних підходів:

- **регіонально (краєзнавчо) – хронологічного**, який є домінуючий у 2 – 4 роки вивчення дисципліни;

- **культурологічно – контекстного**, який пронизує усі теми всіх років вивчення дисципліни і передбачає усвідомлення учнями невід’ємності хореографічного мистецтва від культури загалом, відповідно українського балету – від світового мистецтва.

Послідовне дотримання цих підходів забезпечує **інтегративний** характер курсу, який відрізняється від застосування традиційних міжпредметних зв’язків і є принциповою новацією програми.

Міжпредметні зв’язки також є важливими для освітнього процесу. Вони застосовуються на розсуд викладача, якщо визнаються ним необхідними, і в оптимальному для вивчення конкретних тем обсязі. Міжпредметні зв’язки дана програма розглядає як співвідношення змісту мистецької (хореографічної) освіти зі знаннями з курсу історії – вітчизняної та зарубіжної, літератури – вітчизняної та зарубіжної, краєзнавства, географії, анатомії, фізичної культури тощо.

1.3. Тематична структура програми

1 рік. Розділ 1. Балет як вид мистецтва

1 семестр

Тема 1. Танець. Хореографія. Балет. (8 год.: 7+1)

Тема 2. Танець у народних іграх та обрядових дійствах України та світу. (8 год.: 7+1)

2 семестр

Тема 3. Професії у балетному театрі (10 год.: 9+1)

Тема 4. Танець у палітрі мистецтв (9 год.: 8+1)

2 рік. Розділ 2: Зарубіжний балетний театр: від витоків до початку ХХ ст.

Діалог Сходу і Заходу

1 семестр

Тема 1. Танець у театралізованих дійствах стародавніх цивілізацій Сходу (8 год.: 7+1)

Тема 2. Античність – колыска європейської культури (8 год.: 7+1)

2 семестр

Тема 3. Балет Західної Європи: від Середньовіччя до класицизму (Середньовіччя. Ренесанс. Бароко. Рококо. Класицизм) (10 год.: 9+1)

Тема 4. Балет Західної Європи: від романтизму до імпресіонізму (9 год.: 8+1)

3 рік. Розділ 3. Зарубіжна хореографія від витоків до початку ХХ ст.: російський балет.

1 семестр

Тема 1. Образний світ і лексика російських танців (8 год.: 7 + 1)

Тема 2. Перед народженням балетного театру. (8 год.: 7 + 1)

2 семестр

Тема 3. Реформаторська епоха М.Петіпа і П.Чайковського (10 год.: 9+1)

Тема 4. Балетний театр "срібної доби" російської культури (9 год.: 8+ 1).

4 рік. Розділ 4. Вітчизняний балетний театр: від витоків до початку ХХ ст.

1 семестр

Тема 1. Фольклорні витоки українського балету (8 год.: 7 + 1)

Тема 2. Професійні джерела українського балетного театру (8 год.: 7 + 1)

2 семестр

Тема 3. Народження професійного театру в Україні (10 год.: 9+1)

Тема 4. Український танець контексті театрального мистецтва 2-половини ХІХ – початку ХХ ст. (9 год.: 8+ 1)

5 рік. Розділ 5. Хореографічна сучасність: Україна і світ - поліфонія стилів.

1 семестр

Тема 1. Експериментаторський дух ХХ століття. Традиції і новаторство (8 год.: 7 + 1)

Тема 2. Сучасний український балетний театр (8 год.: 7 + 1)

2 семестр

Тема 3. Народно – сценічний танець як явище хореографічного мистецтва (10 год.: 9+1)

Тема 4. Сучасний танець і танцювальна складова сценічних та екранних мистецтв (9 год.: 8+ 1)

1.4. Організація змісту навчального матеріалу в програмі.

Інтегративний характер курсу та наскрізна орієнтація на культурологічно – контекстний підхід зумовлюють особливості організації змісту програми. Навчальний матеріал кожного розділу (року вивчення дисципліни) складається з двох частин:

- 1) пізнавальний компонент – включає основні відомості з мистецтва хореографії, балетного театру, які необхідно опанувати учням у вигляді знань. В цій частині окреслюється *обов'язковий зв'язок* з іншими видами мистецтва (мистецькі явища, твори, портрети митців тощо), який встановлюється доцільно змісту власне матеріалу з історії хореографії;
- 2) твори для сприймання та практично – творчого опрацювання. При цьому сприймання творів є обов'язковим і розглядається не тільки як ілюстрація пізнавального матеріалу, а й основа для набуття знань, що забезпечує емоційність їх засвоєння. Практично – творчі завдання носять *підпорядкований* пізнавальному компоненту характер, слугують основою і спрямовуються на досягнення емоційності опанування інформативного матеріалу. Для практичних завдань викладач може використовувати запропонований для сприймання художній матеріал. Доцільність конкретних форм практичної роботи визначається педагогом.

Програмою передбачається також, що поурочне **календарне планування** здійснюється викладачем з урахуванням пріоритетного напрямку хореографічної освіти учнів (відділення класичного, народно – сценічного, спортивно - бального, сучасного танцю).

Список творів для сприймання є орієнтовним. Деякі з них можуть бути замінені на інші на розсуд педагога, зокрема з використанням *регіональних особливостей* культури місцевості, де розташований навчальний заклад.

Крім того, в залежності від спрямування хореографічної освіти в конкретній хореографічній школі або від спрямування хореографічного відділу школи мистецтв (класичної, народно – сценічної, сучасної, спортивно - бальної хореографії) викладач має право внести корективи до планування змісту навчального матеріалу, а саме збільшити обсяг та кількість годин на вивчення одних тем за рахунок скорочення обсягу інших, але за умови збереження вищеписаних методологічних підходів та інтегративного характеру курсу.

2. Особливості впровадження програми «Початковий курс історії хореографічного мистецтва» в хореографічних школах та на хореографічних відділеннях шкіл мистецтв

2.1. Особливості організації навчально-виховного процесу: *педагогічні умови реалізації змісту*

Обов'язковими педагогічними умовами, які мають забезпечити оптимальну реалізацію змісту програми, є такі:

- 1) забезпечення єдності та взаємозв'язку основних *видів діяльності* учнів:
 - *сприймання* мистецьких явищ, що є основою їх пізнання;

- **набуття знань** про мистецтво - на основі формування навичок художнього сприймання та художньо – творчої діяльності;
 - **практично – творчо] діяльності**, тобто виконання різноманітних практичних завдань, що спирається і спрямовується на досвід сприймання та набуття знань;
- 2) опора на домінування **уроку** як традиційну провідну форму навчально – виховного процесу при тому, що він містить основні *взаємозумовлені* компоненти: забезпечення здобуття учнями нового інформативного матеріалу, організацію виконання практичних завдань учнями, організацію сприймання мистецьких творів;
- 3) **врахування об’єктивних вікових особливостей** дітей, згідно з яким:
- на першому та другому роках опанування курсу пріоритетним видом діяльності виступає практично – творча, однак вона не є самоціллю, втім активно застосовується як емоційна площина для набуття знань і досягнення високого рівня художньо – естетичного сприймання творів мистецтва;
 - поступово до п’ятого року опанування курсу зростає обсяг пізнавально - пошукової діяльності учнів, яка спирається на досвід сприймання і здобутки якої сприяють власне хореографічній підготовці;
- 4) постійна та послідовна спрямованість на **активізацію досвіду** естетичних вражень, досвіду знань і вмінь, здобутих учнями на інших уроках хореографічно – освітнього комплексу, під час репетиційного процесу, у постановчій роботі, при ознайомленні з творами у театрах тощо. При цьому забезпечується зворотній освітній вектор: знання і досвід, здобутий на уроках історії хореографії, мають допомагати досягненню бажаних результатів на заняттях у класі хореографії;
- 5) **методичне забезпечення** відео- та аудіо- матеріалами, використання наочності у вигляді фотоальбомів, альбомів репродукцій, якого потребує оптимальне викладання предмета;
- 6) орієнтир на поєднання **навчальної та позаурочної діяльності**, їх спрямування на пошукову діяльність у сфері мистецтва, на сприймання творів різних видів мистецтва не лише у записах та із застосуванням репродукцій, а й **безпосередньо** в театральній або концертній залі, на художніх виставках, під час екскурсій в інші міста на канікулах тощо, що є важливим для повноцінного введення школярів у світ хореографії і ширше - театру;
- 7) акцентування єдності урочної діяльності та виконання різних форм домашніх завдань: здобуття нової інформації учнями може забезпечуватись як безпосередньо на уроці (при викладення нового матеріалу педагогом, у процесі розв’язання художньо - проблемних ситуацій тощо), так і в процесі домашньої роботи (самостійному опануванні відповідної літератури, підготовці рефератів, повідомлень з наступними висновками і т.ін.);

Орієнтовними формами **практично – творчих** завдань можуть бути:

- висловлення вражень від сприймання творів в ігрових формах - «розповіді для мам», «казки про побачене в театрі» тощо;
- пластичне інтонування музичних творів;

- написання сценарного плану балету, танцювального свята за відомими короткими літературними творами (дитячими казками) з наступним імпровізуванням їх на уроці історії хореографічного мистецтва;
- «підбір» декорацій та костюмів, гриму до хореографічного рішення образу персонажів;
- завдання на «передбачення» пластичної інтонації балетного персонажа, з подальшим порівнянням з авторським рішенням балетмейстера;
- складання афіш і програмок вистав чи концертів;
- пластичне «оживлення» образів персонажів живописних або скульптурних портретів чи жанрових сценок і т.ін.;
- вправи на знаходження відповідності між образністю танцю і архітектурним середовищем, в якому він може виконуватись, між пластичною і музичною інтонацією запропонованих зразків, між музикою і пластикою танцю і країною, епохою і т.д.;
- складання тематичних кросвордів, ребусів, чайнвордів і т.ін., які актуалізують здобуті теоретичні знання.

З набуттям учнями досвіду сприймання та аналізу творів хореографічного мистецтва доцільно запроваджувати короткі дискусії – обговорення вистав, підготовку рефератів з коротким захистом, написання коротких балетних лібрето за музичним твором тощо.

2.2. Рекомендації щодо контролю успішності опанування змісту курсу

Розподіл годин на опанування змісту і контроль в програмі подається орієнтовно, оскільки форми контролю визначаються викладачем в залежності від конкретних умов навчально – виховного процесу.

Контроль може здійснюватись у різноманітний спосіб:

- усне опитування,
- тестування,
- виконання творчих завдань,
- написання рефератів,
- підготовка індивідуальних і колективних проектних робіт,
- письмові розгорнуті відповіді на контрольні запитання,
- комбіновані варіанти тощо.

Контроль за опануванням учнями змісту предмета на розсуд викладача може здійснюватись як на кожному уроці, так і у спеціально відведений для цього час (урок після вивчення теми).

Вибір форм контролю залежить від віку і підготовленості учнів, етапу навчання, методичного забезпечення та технічних засобів навчання, наявності в місті, населеному пункті театрів, інших закладів культури і мистецтв, тобто – можливості їх відвідування тощо.

Загальний облік успішності учня ведеться щосеместрово.

Оцінка за рік виставляється на підставі поточної успішності учня протягом I та II семестрів з обов'язковим урахуванням оцінок за контрольні заходи, а також за участь у різноманітних позаурочних заходах, що відповідають змісту програми.

Підсумковий контроль на завершальному етапі опанування курсу доцільно проводити в письмовій формі. Основна мета — перевірити якість засвоєння набутих знань, сформованість творчих навичок сприймання й аналізу хореографічного мистецтва.

Завдання для підсумкового контролю доцільно складати з двох частин:

- тестової (яка охоплює запитання й завдання різного рівня труднощів: від пропозицій обрати правильну відповідь з кількох запропонованих до розгорнутих характеристик явища тощо);
- творчої, що передбачає активізацію фантазії, уяви, мовленнєвого запасу на основі актуалізації здобутих впродовж навчання знань.

Як **додаткова форма** на розсуд викладача може бути впроваджено усне опитування або виконання практично – творчого завдання, в якому демонструються набуті знання.

Оцінювання навчальних досягнень учня відбувається за 12-бальною системою відповідно до наказу Міністерства культури і туризму України від 27.08.2001 р. № 554. Визначаються 4 рівні навчальних досягнень: початковий (1 – 3 бали), середній (4 – 6 балів), достатній (7 – 9 балів) та високий (10 – 12 балів).

2.3. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів хореографічних шкіл (хореографічних відділень шкіл мистецтв) з предмету «Початковий курс історії хореографії»

Рівні навчальних досягнень	Бали	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень
1. Початковий	1	Учень сприймає танці фрагментарно, погано ідентифікує їх жанрову приналежність; при сприйманні балетних вистав увага є вибірковою; характеристика спирається на недостатній понятійно – термінологічний запас; сприймання обмежується елементарною емоційною реакцією на рівні «подобається – не подобається», при висловленні якої елементарні навички обґрунтування вражень є практично відсутніми; при виконанні практично – творчих завдань слабо виявляє самостійність мислення, може наслідувати відповіді та художні рішення інших учнів, демонструє слабо сформоване художньо-образне мислення
	2	Учень володіє незначною частиною тематичного матеріалу (інформативним змістом), проте має початковий рівень сприймання творів хореографії, балетного та інших різновидів театрального та інших мистецтв, демонструє слабо виявлену емоційність сприймання, але намагається демонструвати елементарні навички аналізу творів. Виявляє володіння невеликою частиною термінологічного апарату в сфері хореографічного мистецтва, володіє досить розвиненими навичками словесного формулювання думки щодо танцювального мистецтва, але недостатньо враховує синтетичну природу балетного театру, не вміє пов'язати в цілісність усі складові

		спектаклю в процесі аналізу.
	3	Учень виявляє емоційність при сприйманні окремих різновидів хореографії і балетних вистав, хоча слабо реагує на твори інших видів мистецтва, в тому числі і театрального; демонструє фрагментарні знання з виразних засобів вистав різних видів театрального мистецтва; володіє незначною частиною тематичного матеріалу як в сфері хореографії, так загально мистецького контексту; застосування термінологічного апарату (запасу) залишається обмеженим; у творчій діяльності демонструє репродуктивний характер дій.
	4	Учень виявляє вибіркочну емоційність сприймання балетних та окремих різновидів театральних вистав, фрагментарно орієнтується у виразних засобах різновидів театру. Розуміння жанрово – видової специфіки інших мистецтв також є фрагментарним. Володіє елементарними знаннями тематичного (інформативного) матеріалу та спеціальної хореографічної та театральної термінології в межах програми, але застосування її на практиці викликає труднощі. У процесі творчості залишається на репродуктивному рівні.
	5	Учень виявляє емоційність сприймання хореографічних сценічних дійств, балетних та інших театральних вистав, а також інших мистецтв, які мають чітко виражений сюжетний (програмовий) зміст, володіє вибіркочними навичками аналізу таких творів. Здатність інтерпретації, використання понятійного апарату є недостатньо розвинутою. Прояв творчого мислення при виконанні практичних завдань є вибіркочним.
	6	Учень виявляє здатність емоційного сприймання хореографічних програм та балетних вистав (та творів інших мистецтв). усвідомлює необхідність осмислення їх як цілісності. Але навички цілісного аналізу майже відсутні, учень орієнтується на конкретну сюжетність твору. Висновки, які формулюються, не завжди є обґрунтованими. Застосування понятійно – термінологічного апарату є недостатнім у контексті вербальної інтерпретації. При виконанні практичних завдань виявляє фантазію, проте звернення до комплексу засобів хореографічної (балетної) виразності часто залишається поза увагою.
3. Достатній	7	Учень виявляє емоційність сприймання хореографічних творів (програм), балетних (театральних) вистав та творів інших мистецтв, прагне цілісного аналізу – інтерпретації творів, демонструючи певні навички такого аналізу. В процесі словесної інтерпретації прагне використовувати мистецьку термінологію, хоча і припускається неточностей. Знає основні (етапні) події з історії хореографічного мистецтва, намагається збагатити багаж естетичних вражень. У виконанні творчих завдань прояви уяви, фантазії, логічного художнього мислення демонструють позитивні зміни в естетичному розвитку.
	8	Учень виявляє емоційність сприймання, вміння аналізу – інтерпретації хореографічних творів, балетних вистав та творів інших мистецтв, виявляє знання і володіння понятійно – термінологічним апаратом. Проте в процесі аналізу не завжди вміє користуватись понятійним тезаурусом, як і не досить

		розвиненою є здатність встановлювати образно – асоціативні зв'язки між творами різних мистецтв, що складають основу театрального (зокрема балетного) синтезу. У практично – творчій діяльності виявляє досить розвинену уяву, спостережливість, фантазію.
	9	Учень виявляє емоційність сприймання хореографічних творів, балетних, інших театральних вистав поряд з намаганням обґрунтування вражень, прагнення цілісного аналізу. Сприймання творів інших мистецтв також є емоційним. Вибірково виявляє прагнення пов'язати ці твори з хореографічним мистецтвом на образно – асоціативному рівні. Знання тематичного (інформативного) матеріалу з історії хореографії є досить об'ємними, але не завжди систематизованими. При виконанні практично – творчих завдань виявляє уяву, фантазію, прагнучи знайти підтвердження власним рішенням у теоретичних знаннях.
4. Високий	10	Учень володіє навичками аналізу – інтерпретації творів мистецтв, які ґрунтуються на емоційному сприйманні, має об'ємні знання тематичного (інформативного матеріалу) з історії хореографії, володіє понятійно – термінологічним апаратом в межах програмових вимог. При допущенні неточностей і помилок вміє самостійно їх виявити або при вказівках на недоліки – самостійно виправити і проаналізувати. Виявляє індивідуальність художнього мислення при виконанні практичних завдань, вміє пояснити і обґрунтувати власне художнє рішення.
	11	Учень володіє здатністю і сформованими навичками аналізу інтерпретації хореографічних прикладів, балетних (інших театральних) вистав та творів інших мистецтв. При аналізі вміє знаходити образні відповідності між творами різних мистецтв, прагне здійснювати порівняльний аналіз. Демонструє міцні знання тематичного (інформативного) матеріалу в межах програми, вміє використовувати в аналізі та обґрунтуванні висновків та суджень досвід, здобутий у позаурочний час. Виявляє ціннісний характер естетичного ставлення до мистецтва. Виконання практично – творчих завдань супроводжується поясненнями, які ґрунтуються на теоретичних знаннях.
	12	Учень володіє розвиненими навичками аналізу - інтерпретації мистецьких явищ, які базуються на емоційному сприйманні творів, вмінні керувати власною увагою при сприйманні. Виявляє ґрунтовні знання з історії хореографії та театрального мистецтва, вміням встановлювати образно – асоціативні зв'язки з творами інших мистецтв, життєвими явищами. Виявляє прагнення порівняльного аналізу мистецьких явищ. Володіє і вільно користується термінологією при аналізі творів, висловленні суджень. Оцінка мистецьких явищ носить характер критичної, з виявленням ціннісної позиції. Знання, навички аналізу, ціннісні судження використовуються як в навчальній, так і в поза навчальній діяльності. При виконанні практичних завдань виявляє творчу індивідуальність, незалежність художнього рішення, яке вміє аргументувати.

2.4. Орієнтири для визначення оптимального рівня освітньої підготовки учнів у процесі щорічного контролю.

1 рік. Розділ 1 (Пропедевтичний): Балет як вид мистецтва

В результаті опанування розділу «Балет як вид мистецтва» **учень:**

- **має уявлення** про характерні особливості танцю як мистецтва, що синтезує мову різних мистецтв та засновується у мовних засобах на виразності рухів людського тіла;
- **спостерігає** за виразністю міміки та рухів людей в житті; **розрізняє** жести, міміку, ходу (пластичну інтонацію) людей різного віку, характеру тощо;
- **розуміє** роль хореографії як основи балету;
- **виявляє** емоційність сприймання творів мистецтв;
- **наводить приклади** балетних вистав і танців, які йому подобаються і вміє визначити своє ставлення;
- **називає** українські календарні свята та **характеризує** танцювальні елементи в обрядових дійствах;
- **визначає** танцювальні елементи в іграх, святкових дійствах різних народів;
- **наводить приклади** фольклорних танців українських та інших народів і вміє відтворити характерні пластичні інтонації та рухи танків;
- **називає** складові балетної вистави; види мистецтва та їх основні виразні засоби;
- **орієнтується** у різновидах танцювального мистецтва і вміє пояснити різницю між ними;
- **розрізняє на слух** музичну складову танців і танцювальних жанрів;
- **уміє** визначити зміст музичного образу і творчо підходить до створення пластичної імпровізації характерного, ліричного, героїчного персонажу;
- **наводить приклади** творів живопису, скульптури, в яких відтворено театральні сюжети; творчо підходить до порівняння живописного, музичного, скульптурного тощо образу і його пластичного втілення;
- **знає** деталі театральної споруди; деталі облаштування сцени;
- **виявляє** культуру глядацької поведінки;
- **орієнтується в поняттях:** танець, хореографія, балет, вистава, сценографія, оркестр.

2 рік. Розділ 2: Зарубіжний балетний театр: від витоків до початку XX ст.

Діалог Сходу і Заходу

В результаті опанування змісту розділу «Зарубіжний балетний театр: від витоків до початку XX ст. Діалог Сходу і Заходу» **учень:**

- **має уявлення** про походження танцювального мистецтва;
- **виявляє** емоційність сприймання творів, прагнення пояснити власні враження;
- **наводить приклади** балетних вистав і танців, які йому подобаються і вміє пояснити своє ставлення;
- **характеризує** особливості танцювальної лексики в мистецтві Сходу; особливості театральної гри, акторської пластики в античному театрі, комедії дель арте, романтичному танці та ін..;
- **називає** різновиди античних танців; танців старовинної сюїти;
- **пояснює** особливості східного костюму, символіку гримування акторів китайського, японського театрів, характерні особливості костюмів, зачісок різних епох;
- **уміє** відтворити елементи старовинних реверансів, окремих танцювальних рухів стародавніх танців;
- **має уявлення** про народне походження старовинних танців;
- **наводить приклади** найвизначніших творів різних видів мистецтва в межах періоду мистецтва, що вивчається;

- **знає** найвидатніших діячів хореографічного мистецтва періоду, що вивчається;
- **демонструє знання** визначних творів балетного мистецтва (відповідно до програми): розпізнає на слух музику основних фрагментів балетів, розпізнає за відеозаписом балетні номери тощо;
- **наводить приклади** зображень танцювальних сюжетів різних часів у творах інших мистецтв;
- **наводить приклади** творів танцювального мистецтва за сюжетами Сходу, Античності, Середньовіччя тощо, приклади танцювальних сюжетів в образотворчому мистецтві;
- виявляє активність** у пошуковій діяльності за запропонованими педагогом формами;
- орієнтується у поняттях:** музи, амфітеатр, маска, старовинна танцювальна сюїта, реверанс, академізм, романтизм, бал.

3 рік. Розділ 3. Зарубіжна хореографія від витоків до початку XX ст.: російський балет.

В результаті опанування змісту розділу «Зарубіжна хореографія від витоків до початку XX ст.: російський балет» **учень:**

- **має уявлення** про синкретизм обрядів як джерело танцювального мистецтва; про ключові етапи становлення російського танцювального мистецтва;
- **орієнтується** у фольклорних та професійних витоках російського балетного театру;
- **називає** російські народні танці та **характеризує** народну танцювальну лексику, музичну складову – мелодику, ритм тощо;
- **вміє** відтворити характерні пластичні інтонації та рухи танків;
- **розуміє** значення творчості найвизначніших митців балету в історії мистецтва;
- **виявляє** емоційність сприймання творів різних видів і жанрів мистецтва і вміє пояснити свої враження і ставлення до них;
- **наводить приклади** балетних вистав і танців, які йому подобаються і вміє проаналізувати ключові фрагменти, пояснити виразність хореографічного втілення образів персонажів;
- **прагне** висловити і аргументувати власні уподобання в танцювальному мистецтві;
- **називає** народні музичні інструменти, **розпізнає на слух** звучання найпоширеніших з них;
- **знає** особливості народного костюму, прикрас;
- **вміє і прагне** проводити образні паралелі між творами різних мистецтв зі спільною тематикою, сюжетами, створеними в одну стильову епоху тощо;
- **розрізняє на слух** музику народних танків, музичні твори, які були обрані для сприймання та практично – творчого опрацювання, а також музику балетів – в межах змісту розділу курсу;
- **виявляє знання** балетного репертуару в межах змісту розділу курсу, впізнає за відеозаписами і визначає роль і місце фрагментів у драматургії вистав;
- **знає** основні форми класичного балету;
- **виявляє** активну позицію щодо самостійної роботи, участі у позаурочних заходах
- **спостерігає** за мистецькими подіями на екранах ТБ, в житті свого міста, селища;
- **орієнтується в поняттях:** хореографічна лексика, балет, опера, драматургія, реквізит, пантоміма, балаган, скоморох, академізм в балеті.

4 рік. Розділ 4. Вітчизняний балетний театр від витоків до початку XX ст.

В результаті опанування змісту розділу «Вітчизняний балетний театр від витоків до початку XX ст.» **учень:**

- **має поглиблені знання** про синкретизм обрядів як джерел танцювального та театрального мистецтв; **вміє пояснити** театральні елементи обрядів;
- **орієнтується в** ключових етапах становлення української хореографії;
- **порівнює** особливості лексики українських та російських народних танців;
- **знає і пояснює** фольклорні та професійні джерела вітчизняного балетного театру;

- **називає** українські народні танці, орієнтується в їх класифікації та **характеризує** народну танцювальну лексику, музичну складову – мелодику, ритм тощо;
- **вміє** описати або відтворити характерні пластичні інтонації та рухи українських танків;
- **розуміє** значення творчості найвизначніших митців балету в історії українського танцювального мистецтва;
- **виявляє** обізнаність щодо етапних балетних постановок в українському мистецтві, знання музичного і хореографічного матеріалу;
- **виявляє** емоційність сприймання хореографічного мистецтва, а також творів різних видів і жанрів мистецтва і вміє пояснити свої враження і ставлення до них;
- **наводить приклади** вітчизняних балетних вистав, які йому подобаються і вміє проаналізувати ключові фрагменти, пояснити виразність хореографічного втілення образів персонажів, спираючись на особливості музики;
- **прагне** висловити і аргументувати власні уподобання в танцювальному мистецтві;
- **називає українські** народні музичні інструменти, **розпізнає на слух** звучання найпоширеніших з них;
- **порівнює** склад оркестру симфонічного і оркестру народних інструментів;
- **знає** особливості українського народного костюму, прикрас; декоративно – ужиткового мистецтва;
- **вміє і прагне** проводити образні паралелі між творами різних мистецтв зі спільною тематикою, сюжетами, створеними в одну стильову епоху тощо;
- **розрізняє на слух** музику українських народних танків, музичні твори, які були обрані для сприймання та практично – творчого опрацювання, а також музику балетів – в межах змісту розділу курсу;
- **виявляє знання** балетного репертуару в межах змісту розділу курсу, впізнає за відеозаписами фрагменти вистав;
- **знає** основні форми класичного балету;
- **виявляє** активну позицію щодо самостійної роботи, участі у позаурочних заходах;
- **спостерігає** за мистецькими подіями на екранах ТБ, в житті свого міста, селища;
- **орієнтується в поняттях:** пластична інтонація, музична інтонація, хоровод, сюжетний танець, танець народно – побутовий і народно – сценічний, трієсті музики, шкільна драма, вертеп, театр корифеїв, реалізм.

5 рік. Розділ 5. Хореографічна сучасність: Україна і світ - поліфонія стилів.

У результаті опанування змісту розділу «Хореографічна сучасність: Україна і світ - поліфонія стилів» **учень:**

- **має поглиблені знання** про сучасні течії у хореографічному мистецтві;
- **орієнтується в** характерних особливостях і **порівнює** особливості лексики танцювального мистецтва різних стилів та напрямів сучасної хореографії;
- **виявляє обізнаність** у репертуарі сучасного балетного театру, називає найяскравіші постановки, імена виконавців, композиторів, хореографів - у межах змісту розділу курсу, впізнає за відеозаписами фрагменти вистав;
- **виявляє** обізнаність щодо етапних балетних постановок в українському мистецтві, знання музичного та хореографічного матеріалу;
- **виявляє потребу** в пізнанні хореографічного мистецтва різних видів та стильових напрямів, у поширенні інформації про нього серед однолітків;
- **розуміє** значення творчості найвизначніших митців балету в історії сучасного зарубіжного та українського танцювального мистецтва - як академічного, так і народно - сценічного;

- **наводить приклади** вітчизняних балетних вистав і танців, які йому подобаються і вмiє проаналізувати ключові фрагменти, пояснити виразність хореографічного втілення образів персонажів, спираючись на особливості музики;
 - **виявляє** емоційність сприймання хореографічного мистецтва, а також творів різних видів і жанрів мистецтва та **вмiє пояснити** свої враження й ставлення до творів;
 - **прагне** висловити і аргументувати власні уподобання в танцювальному мистецтві;
 - **порівнює** склад оркестру симфонічного і оркестру народних інструментів, джазових складів, естрадного оркестру тощо.
 - **вмiє пояснити** зв'язок елементів балету як сценічного мистецтва, а саме стилістику музики, танцю, сценографії, спираючись на сутність художнього образу;
 - **вмiє і прагне** проводити образні паралелі між творами різних мистецтв зі спільною тематикою, сюжетами, створеними в одну стильову епоху тощо;
 - **співставляє** особливості хореографічного мистецтва з творами інших мистецтв;
 - **виявляє** активну позицію щодо самостійної роботи, участі у позаурочних заходах;
 - **спостерігає** за мистецькими подіями на екранах ТБ, в житті свого міста, селища;
- орієнтується в поняттях:** пластична інтонація, музична інтонація, синтез мистецтв, художній образ, сучасна хореографічна лексика, танець модерн, естрада, естрадний танець.

2.5. Орієнтовне погодинне планування змісту навчального матеріалу

1 рік. Розділ 1. Балет як вид мистецтва

№ з/п	Зміст навчального матеріалу	Орієнтовна кількість годин
1 семестр		
Тема 1. Танець. Хореографія. Балет (8 год.:7 + 1)		
1	Види і мова мистецтв. Художній образ.	1
2	Балет серед інших видів мистецтва: виразні засоби танцю, Хореографія – основа балетного театру.	1
3	Балет серед інших видів мистецтва: виразні засоби музики, живопису, графіки, скульптури, архітектури. Спільне і відмінне між мовами різних мистецтв та виразними засобами танцю. Образний зв'язок танцю з музикою, літературою, живописом, скульптурою, декоративно – ужитковим мистецтвом, архітектурою.	1
4.	Види танцю: Класичний танець. Форми класичного балету (па – де – де, па – де – трау, адажіо тощо).	1
5	Танець і пантоміма.	1
6	Види танцю: Народний і народно сценічний танець. Історико – побутовий танець. Елементи лексики різновидів хореографії.	1
7	Характерний танець. Танець модерн. Сучасний танець	1
8	Урок - узагальнення	1

Тема 2 . Танець у народних іграх та обрядових діях світу (8 год.:7 + 1)		
9	Походження танців. Народний танець – складова обрядового дійства та народних ігор.	1
10	Гра. Акторська гра. Акторська майстерність танцівника. „Іграшкові” сюжети в балеті.	1
11	Сюжети українських ігор та обрядів. Танцювальні елементи ігор та обрядів. Найвідоміші українські народні танці.	1
12	Найвідоміші українські народні танці.	1
13	Традиції та звичаї народів світу (слов'ян, північних народів, Сходу, африканського континенту, Америки тощо). Зв'язок з віруваннями, міфологією, природою тощо. Найхарактерніші рухи і танці народів світу (лезгинка, бульба, чардаш, краков'як, полька, фламенко, халлінг та ін.)	1
14	Народний костюм як необхідний елемент танцювального образу. Народна лялька як оберіг.	1
15	Оркестр народних інструментів.	1
16	Урок - узагальнення	1
2 семестр		
Тема 3 . Професії у балетному театрі (10 год.:9+1)		
17	Синтез мистецтв у балетній виставі. Складові балетної вистави. Співтворчість композитора і балетмейстера. Інтоніяція пластична і музична. Рух, жест, міміка як вираження внутрішнього стану, настрою, характеру людини. Інтоніяції „мовлення”, „жесту”, „плачу”, „запитання - відповіді” в музиці і пластиці тощо. Способи втілення радості, гніву, суму тощо засобами музики та пластики. Зображувальні інтонації в музиці та пластиці. Нерозривна єдність пластики та музики в танці.	1
18	Симфонічний оркестр.	1
19	Художник у балетному театрі. Поняття сценографії (декорації, костюми, грим, світлова партитура). Зумовленість декорацій, костюмів, гриму, освітлення музично – пластичним рішенням вистави. Особливості сценічного простору в балеті.	1
20	Зв'язок сценографії з видами й жанрами образотворчого мистецтва. Архітектура і сценографія.	1
21	Зв'язок сценографії з видами й жанрами образотворчого мистецтва.	1
22	Живопис і сценографія.	1
23	Специфічні особливості балетного костюму.	1
24	Поняття світлової партитури	1
25	Глядач – співтворець вистави.	1
26	Урок - узагальнення	1

Тема 4. Танець у палітрі мистецтв (9 год.: 8+1)		
27	Балет як різновид театру. Різновиди театрального дійства: драматичний, музичний (опера, балет, оперета), ляльковий (різновиди театральних ляльок). П'єса. Лібрето. Сценічна дія. Танець у драмі, опері, ляльковому театрі	1
28	Танець у сюжетах образотворчого мистецтва. Портрети видатних представників балетного мистецтва. Твори живопису як основа сюжету для пластичного інтонування (анімація картини, скульптури).	1
29	Танцювальні жанри в музиці.	1
30	Естрада. Театральність та складові естрадного шоу та циркової вистави. Роль танцю, музики. Світло - кольорова партитура оформлення. Специфіка естрадного балетного костюму.	1
31	Театр і цирк. Танець у цирковій виставі. Пластика актора в різних циркових жанрах.	1
32	Архітектура театральних споруд. Сцена та її облаштування. Афіша. Програмка вистави.	1
33	Танець і ТБ.	1
34-35	Уроки - узагальнення	2

**2 рік. Розділ 2: Зарубіжний балетний театр: від витоків до початку ХХ ст.
Діалог Сходу і Заходу**

№ з/п	Зміст навчального матеріалу	Орієнтовна кількість годин
1 семестр		
Тема 1. Танець у театралізованих дійствах стародавніх цивілізацій Сходу(8 год.: 7+1)		
1	ВСТУП: Походження мистецтва. Джерела танцю в магічних ритуалах первісної людини. Походження музичних інструментів. Зразки печерного живопису.	1
2	Храмові містерії Єгипту. Танці єгиптян, їх образна співзвучність загальній культурі Єгипту. Музичний супровід танців – арфа, ліра, лютня, флейта, плескання в долоні. Костюм у Стародавньому Єгипті.	1
3	Танцювальне мистецтво Індії: синтез – музики, пластики, слова. Символіка рухів. Костюм Індії. Декоративно – ужиткове мистецтво Індії.	1
4	Пластика акторів китайського театру. Китайський традиційний танець драконів. Танець з віялом. Музичні особливості китайської народної музики. Образність танцю та декоративно – ужиткового мистецтва. Пекінська опера: сюжети, акторська майстерність. Китайський костюм. Особливості гримування акторів китайського театру.	1
5	Театр і танцювальне мистецтво Японії в контексті культури країни. Японський костюм. Символіка гримування акторів японського театрів.	1

6	Лялькові театри Сходу.	1
7	Інтерес до Сходу та східні мотиви в мистецтві Європи наступних епох, творчості сучасних українських митців.	1
8	Урок - узагальнення	1
Тема 2. Античність – колыска європейської культури (8 год.: 7+1)		
9	Унікальність культури Давньої Греції у світовому просторі. Шедеври давньогрецького мистецтва різних видів і жанрів. Мистецькі сюжети в давньогрецьких міфах. Музи. Терпсихора – муза танцю. Мельпомена – муза театру. Аполлон Музагет.	1
10	Танці в житті давніх греків: різновиди (побутові, ритуальні, войовничі, танці на святах. Танці акробатів, канатоходців) та особливості пластики	1
11	Танець та акторська пластика в давньогрецькому театрі. Давньогрецький театр – родоначальник світового театрального мистецтва. Актор: синтетичність його мистецтва. Ставлення до акторів в античній Греції.	1
12	Танець та пластика у видовищах стародавнього Риму (войовничі танці, танці рабів, жерців. Виникнення танцювальних шкіл). Римські карнавали. Гістріони – мімічні актори. Облаштування давньогрецьких та давньоримських театрів.	1
13	Костюм та зачіска давніх греків та римлян.	1
14	Відтворення танцювальних сюжетів у вазопісі, рельєфах, скульптурі.	1
15	Античність у творчості українських та західноєвропейських митців.	1
16	Урок - узагальнення	1
2 семестр		
Тема 3. Балет Західної Європи: від Середньовіччя до класицизму (середньовіччя. Ренесанс. Бароко. Рококо. Класицизм) (10 год.:9+1)		
17	Театралізовані містерії середньовічного міста. Трубадури, трувери, Мінезингери. Лицарі.	1
18	Комедія дель арте: синтетичність мандрівних акторів епохи Ренесансу.	1
19	Придворна балетна сюїта Середньовіччя та Італійського Ренесансу Поняття про старовинні танці. Народне походження бальних танців. Бранль. Бас- данс. Гальярда. Контрданс. Куранта, Павана, Жига. Сарабанда. Менует. Реверанс і його значення в танцях.	1
20	Французький балет: «Комедійний балет королеви» - початок історії балетного театру. Придворні дійства. Французька Королівська Академія танцю (1661). П.Бошан - придворний балетмейстер і винахідник принципів запису танців, засновник техніки класичного танцю (п'ять основних позицій класичного танцю, вихідні положення ніг). Ж - Б Люллі і його танці. Придворні алегоричні балети: сюжети, «геометрична» побудова танців. Принцип симетрії.	1
21	Ж.Ж. Новерр – реформатор балету. „Листи про танець і балети”. Учні	1

	Ж.Ж.Новерра (Ж.Доберваль).	
22	Танець в контексті мистецтв: музика і музичні інструменти епохи: віола, тамбурін, гобой, лютня. Декорації і костюми в балетах Франції. Музична складова .	1
23	Танець в контексті мистецтв: (Архітектура та інтер'єри середньовічних замків, палаців Відродження, бароко, класицизму. Французький парк)	1
24	Інтерпретація стародавніх танцювальних жанрів митцями наступних епох, українськими композиторами.	1
25 - 26	Уроки - узагальнення	2
Тема 4. Балет Західної Європи: від романтизму до імпресіонізму (9 год.: 8+1)		
27	Мрії і реальність романтиків. „Сильфіда” – перший романтичний балет. Танець на пальцях. Поява пуантів – відкриття в балеті та нові можливості танцювальної образності і техніки.	1
28	„Жізель” – вершина романтичного балету. Видатна танцівниця романтизму Марія Тальоні. Балетний костюм: виразність, відповідність образності танцю. Створення можливості для розвитку танцювальної техніки.	1
29	«Марна пересторога» - «пращур» сучасного комедійного балету. Фанні Ельслер – сценічне суперництво з М.Тальоні. Народні мотиви в хореографічній лексиці. Співвідношення музики, танцю і пантоміми.	1
30	Ф.Тальоні, Ж. Перро. Август Бурнонвіль.	1
31	Англійський парк – прикмета доби романтизму. Співзвучність стилю балетних декорацій пейзажам англійського парку та пейзажам англійського романтичного живопису	1
32	Романтизм у музичному мистецтві: танцювальні жанри. Віденський бал. Вальс. Оперета. Й. Штраус – син.	1
33	Танцювальні сюжети в живописі і скульптурі імпресіоністів. Танцювальна музика композиторів - імпресіоністів. «Вільний танець» Айседори Дункан: Співзвучність естетиці імпресіоністів.	1
34 -35	Уроки - узагальнення	2

3 рік. Розділ 3. Зарубіжна хореографія від витоків до початку ХХ ст.: російський балет.

№ з/п	Зміст навчального матеріалу	Орієнтовна кількість годин
1 семестр		
Тема 1. Образний світ і лексика російських танців (8 год.:7 + 1)		
1	Зв'язок народного танцювального мистецтва з язичницькими віруваннями давніх слов'ян. Магія давньоруських обрядів. Театральні елементи в народних обрядах та іграх (Коляда, Свят – вечір, Масляна, зустріч Весни,	1

	Червона гірка, Радуниця, Юрїв день, русалчин тиждень, Купало, Ярило, Кострома, свята на жнива та ін.): сюжети, драматургія, музична складова, реквізит, пластика, грим, особливості святкування.	
2	Давньословянські танці як витоки російських народних танців: сюжети, хореографічна лексика. Танці: Хороводи, Тропак, Трійка, Камаринська, Бариня. Образний стрій. Особливості хореографічної лексики.	1
3	Російський народний костюм . Ювелірні прикраси, зачіски.	1
4	Музика танців . Російські народні музичні інструменти. Гуслі, Гармонь, Свірель. Балалайка, Бубон, Ложки, Тріскачки та ін..Російські народні танцювальні мелодії в творах композиторів.	1
5	Танцювальні сюжети в російському живописі .	1
6	Російське декоративно – ужиткове мистецтво: образний зв'язок з танцями. Золота Хохлома, Палех. Народна дерев'яна архітектура. Співзвучність архітектурних форм і народних костюмів.	
7	Скоморохи – перші професійні актори і майстри танцю. Театр Петрушки – російський нащадок скоморошого мистецтва. Народні комічні дійства балагани.	1
8	Урок - узагальнення	1
Тема 2. Перед народженням балетного театру (8 год.:7 + 1)		
9	Шкільний театр 17 ст. Особливості акторської гри і пластики.Танець у шкільній драмі. „Балет” у придворному театрі Олексія Михайловича. «Комедійна хоромина» в с. Преображенському. Алегоричні балети.Публічні бали і маскаради. (Асамблеї Петра 1). Народження бальної культури в Росії.	1
10	Народження російської балетної школи . Значення балетмейстерської та педагогічної творчості Ш.Л.Дідло для становлення національного балетного театру.Перший російський балетмейстер Іван Вальберх. А.Глушковський та його роль у розвитку російського народного танцю на балетній сцені.	1
11	Кріпацький балет в Росії . Театр Шереметьєвих. Видатні танцівники російського балету. Т.Шликова – Гранатова. А.Істоміна, К Санковська та ін..	1
12	«Жізель» на російській сцені.Гастролі М.Тальйоні, Ф.Ельслер.Російська виконавиця партії Жізелі О. Андріянова.К.Санковська – виконавиця партії Сильфіди.	1
13	Балетмейстер Ж. Перро. А.Сен – Леон, значення його творчості для розвитку віртуозного танцю.	1
14	Пушкінська тема в балеті. М.Глінка і балетний театр. Танець в опері.	1
15	Балет в контексті культури: портретний живопис 18 ст. – поч.19 ст. Відображення в його сюжетах театрального життя. Паркове мистецтво.	1
16	Урок - узагальнення	1
2 семестр		

Тема 3. Реформаторська епоха М.Петіпа і П.Чайковського (10 год.: 9+1)		
17	М.Петіпа – творець балетного академізму. Класичний танець, його сценічні форми. Основні пози і рухи класичного танцю.	1
18	Балети П.Чайковського: «Лускунчик»	1
19	Балети П.Чайковського: «Спляча красуня»	1
20	Балети П.Чайковського: «Лебедине озеро»	1
21	Балетмейстер Л.Іванов – «душа російського балету кінця 19 ст»	1
22	Балет О.Глазунова «Раймонда»	1
23	Особливості характерного танцю (використання етнографічних рухів, жестів, поз)	1
24	Танець в операх російських композиторів.	1
25	Балет у палітрі інших мистецтв: „Могучая кучка”, передвижники – спільність ідейно – художніх пошуків.	1
26	Урок- узагальнення	1
Тема 4 . Балетний театр "срібної доби" російської культури (9 год.: 8+ 1).		
27	"Російські сезони" С. Дягілева. Їх значення для світового визнання російського балету. Визначна роль художника в балетному театрі епохи.Співтворчість художника, композитора, балетмейстера.	1
28	Балетні шедеври М.Фокіна – класика ХХ ст. ("Шехеразада", "Жар-птиця", "Петрушка", "Шопеніана" та ін.) Композитор І. Стравінський та його реформаторські балети.	1
29	О.Бородін „Половецькі танці” з опери „Князь Ігор”.	1
30	Зірки балету: Анна Павлова - "Лебідь російського балету".	1
31	Зірки балету: "Бог танцю" Вацлав Ніжинський. «Після полудень Фавна» на муз. К. Дебюссі.	1
32	Киянин С.Лифар: значення творчості для світового балету.	1
33	Балетний театр в художній культурі епохи. Товариство художників «Мир искусства». Музичне мистецтво кінця ХІХ ст..О.Скрябін. Пошуки кольоромузики.	1
34 -35	Уроки - узагальнення	2

4 рік Розділ 4. Вітчизняний балетний театр від витоків до початку ХХ ст.

№ з/п	Зміст навчального матеріалу	Орієнтовна кількість годин
1 семестр		
Тема 1. Фольклорні витoki українського балету (8 год.:7 + 1)		

1	Фольклорні джерела. Календарний обряд як синкретичне дійство і прообраз театральної вистави. Пластика і танець як складова обряду. Обрядове дійство і народна гра: спільне і відмінне. Обряд весілля – перша народна драма. Весільні танці.	1
2	Палітра українських народних танців: Хороводи: тексти хороводів, їх взаємозв'язок з хореографічним малюнком. Тематика хороводів (відображення трудових процесів, оспівування природи, тваринного світу; відтворення характерів людей, родинних взаємин тощо. Ілюстративність рухів (відтворення в пластиці трудових процесів, рухів птахів і тварин тощо). Використання реквізиту. Діалогічність драматургії.	1
3	Палітра українських народних танців: Сюжетні танці. Пантоміма та елементи акторської гри. Жартівливі танці. Героїчні танці.	1
4	Палітра українських народних танців: Побутові танці Відмова від тексту. Вигуки – кульмінації. Основні танцювальні рухи («перемінний крок», «тинки», «присядки», «вихилясники», «голубці», «дрібущки», «притупи» та ін.).	1
5	Музична складова українських танців: музичний інструментарій. Троїсті музики. Оркестр українських народних інструментів.	1
6	Український костюм. Український танець в контексті інших видів народного мистецтва (декоративно – ужиткове).	1
7	Сюжети українських танців та обрядів у творах живопису, літератури	1
8	Урок - узагальнення	1
Тема 2. Професійні джерела українського балетного театру (8 год.:7 + 1)		
9	Скоморохи – перші професійні актори. Мистецтво скоморохів – започаткування драматичного, музичного, лялькового театру, циркового мистецтва. Танцювальна й музична майстерність скоморохів. Трагічна доля скоморохів. Княжий театр.	1
10	Шкільний театр в контексті мистецтва українського бароко. Значення шкільного театру для української культури.	1
11	Особливості драматургії вистав. Акторська гра. Танець у шкільній драмі. Інтермедії. Сценографія вистав.	1
12	Вертеп. Драматургія вертепного дійства. Вертепна скриня . Персонажі вертепу. Сюжети вертепної вистави. Музичне і пластичне рішення вертепної вистави. Народний танець, пісня, інструментальний супровід побутової частини вертепу.	1
13	Кріпосний театр. Балетна освіта. Доля артистів. Репертуар. кріпосного театру („Амур і Психея”, „Венера і Адоніс”, „Павел і Вірґінія” та інші). Українські танці в балетних дивертисментах. Найвідоміші кріпацькі театри в Україні. Театральна трупа Д.Ширая. Балетна студія Іваницького в Харкові. Танець в театральних трупах І.Штейна, Л.Млотковського. Аматорський театр та його значення для становлення балетного театру в Україні.	1
14	Український танець та інші види мистецтва 18 ст. – початку 19 ст.: образотворче мистецтво, архітектура.	1

15	Українська хореографія в контексті художньої культури XVII –XVIII ст.: музичне мистецтво (Д.Бортнянський, А.Ведель, М.Березовський)	1
16	Урок - узагальнення	1
2 семестр		
Тема 3. Народження професійного балетного театру в Україні (10 год.:9+1)		
17	Іван Котляревський - актор і драматург. «Наталка – Полтавка» І.П.Котляревського: непересічне значення для української культури. Танцювальна і музична складова. Сучасні постановки «Наталки – Полтавки». Екранізація.	1
18	«Енеїда» І.П.Котляревського як «енциклопедія українського танцю». Сценічне рішення «Енеїди».	1
19	Г.Квітка – Основ'яненко та його вплив на театральний процес в Україні. П'єси Г.Квітки – Основ'яненка в репертуарі українських театрів.	1
20	Сценічна реформа М.Щепкіна. Акторська майстерність та пластична виразність М.Щепкіна та акторів його доби. Карпо Соленик.	1
21	Народна пісня і танець як засоби характеристики народних образів («Наталка-Полтавка» М.Лисенка). Постановка М.Щепкіним танцю Виборного - перша спроба поглибити виразність сценічної дії засобами “танцювального” образу.	1
22	Тарас Шевченко і театр: акторський талант Кобзаря. Твори для театру.	1
23	Музична Шевченкіана.	1
24	Пластична виразність живописних образів митця.	1
25-26	Уроки - узагальнення	2
Тема 4 . Український танець у контексті театрального мистецтва 2-половини XIX – початку XX ст. (9 год.: 8+ 1)		
27	Київська опера – третя сцена російської імперії. Одеська, Львівська Харківська опера у 2 –й половині XIX ст. Балетний репертуар. Балетна освіта в Україні наприкінці XIX - початку XX ст. Балетний театр у палітрі інших мистецтв.	1
28	Театр корифеїв і його епохальне значення для народження національного балетного театру. Боротьба за національний репертуар. Акторська майстерність, вимоги виразної і доцільної пластики, міміки, жесту. «Батько українського театру» М.Кропивницький. Брати Тобілевичі. Значення М.Старицького для вивчення танцювального фольклору. «Ой, не ходи Грицю». Театр корифеїв і Микола Лисенко. Діяльність Київського відділення Всеросійського музичного товариства.	1
29	М.Заньковецька – перша народна артистка України. Найвизначніші ролі артистки.	1
30	Перший стаціонарний театр М.Садовського. Співтворчість М.Садовського з дослідником українського танцю В.Верховинцем. Поняття про побутовий і народно – сценічний танець. Український танець у виставах театру корифеїв. М.Садовський – виконавець українських танців.	1

31	Видатні митці музичного театру: Хома Ніжинський: співтворчість з майстрами театру корифеїв, постановки танців в операх. Всесвітня слава С.Крушельницької.	1
32	ЛЕСЬ Курбас – реформатор та основоположник сучасного українського театру. «Молодий театр»; Українська музична драма. Лесь Курбас та балетний театр: співтворчість Леся Курбаса з М.Мордкіним та В.Верховинцем; постановка Аркана.	1
33	Українські художники - передвижники: співзвучність прогресивним пошукам театрального репертуару, тенденціям вивчення танцювального фольклору.	1
34 -35	Уроки - узагальнення	2

5 рік Розділ 5. Хореографічна сучасність: Україна і світ - поліфонія стилів.

№ з /п	Зміст навчального матеріалу	Орієнтовна кількість годин
1 семестр		
Тема 1. Експериментаторський дух ХХ століття. Традиції і новаторство (8 год.:7 + 1)		
1	Реформаторські пошуки на межі ХІХ та ХХ ст. - погляд у майбутнє хореографії: Ж. –Е. Далькроз. Ф. Дельсарт. Ритмопластичні пошуки (Р. Лабан, М. Вігман, американська школа «Денішоун», Марта Грехем). «Вільний танець» Айседори Дункан. Айседора Дункан як одна із засновниць сучасного танцю.	1
2	Від «Весни священної» В.Ніжинського до танцю модерн (художні принципи, стилістика і вплив на класичний танець).	1
3	Радянський балетний театр ХХ ст.: репертуар, стильові пошуки. Большой театр. Маріїнський театр. Р.Глієр «Червоний мак» - перший радянський балет на сучасну тему.	1
4	Шедеври радянського і світового балетного мистецтва ХХ ст. Балети С. Прокоф'єва, А.Хачатуряна. Р.Щедріна. Визначні імена радянського і світового балету ХХ – початку ХХІ ст.: Дж. Баланчин і його симфонії танцю. Федір Лопухов - балетмейстер і теоретик балету.	1
5	Шедеври радянського і світового балетного мистецтва ХХ ст. Театр Л.Якобсона. Театр балету Б.Ейфмана. Балет ХХ століття М. Бежара.	1
6	Творчі портрети видатних майстрів (Р. Петі, Альберто Алонсо, Ю Григорович. М.Плісецька, К.Максимова, В.Васильєв, М.Лієпа, М. Есамбаєв. Р.Нурсєв, М.Баришніков та ін.). А. Ваганова та її видатні учениці. Балетні образи Г. Уланової.	1
7	Танець у палітрі світової художньої культури: новаторські пошуки в музиці, живописі, архітектурі, драматичному та оперному театрі.	1
8	Урок - узагальнення	1
Тема 2. Сучасний український балетний театр (8 год.:7 + 1)		

9	Становлення українського балету в 20-30 роки ХХ ст. Суперечливий характер експериментаторських пошуків М.Фореггера. Постановки К. Я. Голейзовського в Одесі, Харкові та Львові. Акторські досягнення перших українських балерин (В.Дуленко, О.Гаврилова, та ін.). А.Васильєва – перша народна артистка України. Віртуозне чоловіче балетне виконавство (В.Литвиненко, О.Соболь, О.Сталінський та ін.).	1
10	Співзвучність процесів у балетному експериментаторстві новаторству драматичного театру. ЛЕСЬ Курбас – реформатор та основоположник сучасного українського театру. Лесь «Березіль». Українська музична драма. Вплив творчості Леся Курбаса на балетний театр. Співтворчість Леся Курбаса з М.Мордкіним та В.Верховинцем; постановка Аркана. Співтворчість з Б.Ніжинською. Поняття про «Розстріляне відродження».	1
11	Народження перших українських балетів. М.Вериківський «Пан Каньовський» (балетмейстер В.Литвиненко), «Лісова пісня» М. Скорульського (диригент Б.І.Чистяков, балетмейстер В.Вронський) – етапне явище в становленні українського балетного театру. Синтез академічної і фольклорної пластичної інтонації.	1
12	К. Данькевич «Лілея» (балетмейстер Г.Березова). Балети А.Кос – Анатольського (Сойчине крило», «Хустка Довбуша»).	1
13	Балети Є.Станковича («Ольга», фольклорні балети «Майська ніч», «Ніч перед Різдвом») .	1
14	Видатні імена сучасного українського балету: балетмейстери, виконавці, художники, диригенти. Анатоль Петрицький та інші художники театру: народження школи сучасної сценографії. Хореографічні фестивалі і конкурси – визначні явища культурного життя України.	1
15	Український балет у палітрі художньої культури: видатні імена і твори в музиці, живописі, архітектурі, драматичному та оперному театрі. Репертуар для дітей (Київський театр опери та балету для дітей та юнацтва).	1
16	Урок - узагальнення	1
2 семестр		
Тема 3. Народно – сценічний танець як явище хореографічного мистецтва (10 год.: 9+1)		
17	Танець аутентичний народний і народно – сценічний. Естетичні погляди і діяльність В. Верховинця зі збирання і вивчення українського фольклору.	1
18	Український танець на світових обрядах: творчість В.Авраменка.	1
19	Непересічне значення творчості П.Вірського: новий етап сценічної інтерпретації народного танцю. Ансамбль ім. П.Вірського. Жанрове розмаїття творчості.	1
20	Хореографічна спадщина П.Вірського в репертуарі дитячих і юнацьких колективів (регіональний компонент)	1
21 22	Ансамблі народного танцю – представники різних національних культур: Ансамбль І.Мойсеєва, «Берізка», «Сухішвілі», «Жок», інші - на вибір).	2

23	Музична складова. Національні музичні інструменти.	1
24	Костюм і атрибутика народно – сценічного танцю.	1
25	Образно – смисловий зв'язок народних танців різних культур з декоративно – ужитковим мистецтвом. Орнамент в декоративно – ужитковому мистецтві і орнаментика танцю.	1
26	Урок - узагальнення	1
Тема 4 . Сучасний танець і танцювальна складова сценічних та екранних мистецтв(9 год.: 8+ 1)		
27	Жанри сучасного танцювального мистецтва. Сучасний бальний танець (європейський та латиноамериканський).	1
28	Поняття про українські бальні танці «Українська полька», «Гуцулка», «Ятраночка», «Прикарпатський бальний» та ін.).	1
29	Естрадний танець. Спортивний танець. Вуличні танці. Бразильський карнавал.	1
30	Танець на сцені драматичного театру. Пантоміма. Сценічні образи Марселя Марсо. Пластична драма. Жанр танцювальної мініатюри.	1
31	Балет на льоду як явище мистецтва і спорту. Хореографія в цирковому мистецтві.	1
32	Мюзик – хол. Ревю та мюзикл. Шоу – балет. Естрадний театр. Пластика театру моди тощо. «Танцювальний супровід» пісні. Телевізійні екранізації балету як вид мистецтва. Балет і мультиплікація.	1
33	Поняття про дискотеку. Дискусія на тему: сучасність в танцювальному мистецтві.	1
34 -35	Уроки – узагальнення. Підготовка до іспиту	2

Зміст навчального матеріалу

(Скорочення: ХМ – хореографічне мистецтво; ММ – музичне мистецтво; ОМ – образотворче мистецтво, ТМ – театральне мистецтво; ЕМ – екранні мистецтва)

1 рік. Розділ 1. Балет як вид мистецтва

Назва теми, кількість годин)	Зміст освіти	
	Пізнавальний компонент	Орієнтовні твори для сприймання та практично – творчого опрацювання
1. Танець. Хореографія. Балет. (8 год.: 7+1)	Види і мова мистецтв. Художній образ. Балет серед інших видів мистецтва: виразні засоби танцю, музики, живопису, графіки, скульптури, архітектури.	ХМ - ММ: Б Павловський „Білосніжка та семеро гномів”, К.Хачатурян „Чіполліно”, О.Петрова та ін.. «Гидке каченя» (фрагменти з балетів) та інші – за

	<p>Спільне і відмінне між мовами різних мистецтв та виразними засобами танцю. Образний зв'язок танцю з музикою, літературою, живописом, скульптурою, декоративно – ужитковим мистецтвом, архітектурою.</p> <p>Хореографія – основа балетного театру.</p> <p>Види танцю (Класичний танець. Характерний танець. Народний і народно сценічний танець. Історико – побутовий танець. Танець модерн. Сучасний танець). Елементи лексики різновидів хореографії. Форми класичного балету (па – де – де, па – де – трау, адажіо тощо).</p> <p>Танець і пантоміма.</p> <p>Приклади хореографічного втілення „не балетних” музичних творів.</p>	<p>вибором.</p> <p>Приклади різних видів танцювального мистецтва (відеозапис)</p> <p>ММ: Е.Гріг «У печері гірського короля», “Кобольд”. Е.Сігмейстер “Гноми” та ін. - за вибором.</p> <p>ОМ: З.Серебрякова «Сніжинки. Лускунчик».</p> <p>живописні портрети та жанрові сцени - за вибором (П.Пікассо «Дівчинка на кулі», „Акробати”, І.Репін „Бабка” та ін. Б.Кустодієв «Купчиха за чаєм»)</p>
<p>2. Танець у народних іграх та обрядових дійствах світу</p> <p>(8 год.: 7+1)</p>	<p>Походження танців.</p> <p>Народний танець – складова обрядового дійства та народних ігор.</p> <p>Сюжети українських ігор та обрядів. Танцювальні елементи ігор та обрядів.</p> <p>Найвідоміші українські народні танці.</p> <p>Традиції та звичаї народів світу (слов’ян, північних народів, Сходу, африканського континенту, Америки тощо).</p> <p>Найхарактерніші рухи і танці народів світу (лезгинка, бульба, чардаш, краков’як, полька, фламенко, халлінг та ін.) Зв’язок з віруваннями, міфологією, природою тощо.</p> <p>Народний костюм як необхідний елемент танцювальному образу.</p> <p>Народна лялька як оберіг.</p> <p>Гра. Акторська гра. Акторська майстерність танцівника. „Іграшкові”</p>	<p>ХМ - ММ: М.Лисенко «Зима і Весна» (фрагменти постановки опери в Київському театрі опери та балету для дітей та юнацтва), українські ігрові пісні і танці: „Шевчик”, „Киця”, „Сорока”, „Ой, дзвони дзвонять”, „Танцювала риба з раком”, „Ходить гарбуз по городу”</p> <p>Обрядове дійство «На день святого Миколая» та ін.</p> <p>Л.Деліб „Коппелія”,</p> <p>І.Стравинський „Петрушка”,</p> <p>Р.Дріго «Па – де – трау» із балету «Фея ляльок».</p> <p>П.Чайковський «Лускунчик» («Марш солдатиків»)</p> <p>Танець «Ляльки» - у постановці П.Вірського.</p> <p>ММ: М.Колесса «Коломийка»</p> <p>А.Хачатурян Лезгинка з балету «Гаяне». П.Чайковський „Дитячий альбом” («Хвороба ляльки», «Нова лялька»), В. Косенко «24 дитячі п’єси»</p>

	сюжети в балеті. Оркестр народних інструментів.	(«Петрушка», «Купили ведмедика»), Д.Кабалевський «Клоуни». К. Дебюссі „Ляльковий кек – уок” Е.Гріг Халлінг, Монті Чардаш ОМ: Д.Нарбут «Масляна». М.Приймаченко «Танок», «Свято». Я.Олійник «Музичні етюди» (графіка). Зразки народних костюмів, орнаментів, ляльок різних культур. Народні іграшки.
3. Професії у балетному театрі (10 год.: 9 +1)	Синтез мистецтв у балетній виставі. Складові балетної вистави. Співтворчість композитора і балетмейстера. Інтонія пластична і музична. Рух, жест, міміка як вираження внутрішнього стану, настрою, характеру людини. Інтоніції „мовлення”, „жесту”, „плачу”, „запитання - відповіді” в музиці і пластиці тощо. Способи втілення радості, гніву, суму тощо засобами музики та пластики. Зображувальні інтонації в музиці та пластиці. Нерозривна єдність пластики та музики в танці. Симфонічний оркестр. Художник у балетному театрі. Поняття сценографії (декорації, костюми, грим, світлова партитура). Зв’язок сценографії з видами й жанрами образотворчого мистецтва. Архітектура і сценографія. Живопис і сценографія. Зумовленість декорацій, костюмів, гриму, освітлення музично – пластичним рішенням вистави. Специфічні особливості балетного костюму. Особливості сценічного простору в балеті. Глядач – співтворець вистави.	ХМ - ММ: «Візок тата Жуньє» на муз. Р.Штрауса (хореографія О.Ратманського за картинами А.Руссо). К. Сен – Санс «Карнавал тварин» ММ: М.Мусоргський „Картинки з виставки” («Балет пташенят, що не вилупились», «Лімозький ринок», «Два євреї») А.Лядов «Кікімора», «Музична табакерка». Р.Шуман «Дитячі сцени» (за вибором). О.Мессіан «Каталог птахів». С.Прокоф’єв «Петрик і вовк»- симфонічна казка. Зображення інструментів симфонічного оркестру. ОМ: Фото декорацій і костюмів вистав. Н.Гончарова Ескізи костюмів до вистави “Золотий півник”, Фото прикладів акторського гриму різних персонажів.
4. Танець у палітрі мистецтв	Балет як різновид театру. Різновиди театрального дійства: драматичний, музичний (опера, балет, оперета), ляльковий (різновиди театральних	ХМ: приклади телепередач про мистецтво танцю. С.Прокоф’єв «Петрик і вовк» (балетна

<p>(9 год.: 8+1)</p>	<p>ляльок). П'єса. Лібрето. Сценічна дія.</p> <p>Танець у сюжетах образотворчого мистецтва. Портрети видатних представників балетного мистецтва.</p> <p>Твори живопису як основа сюжету для пластичного інтонування (анімація картини, скульптури). Архітектура театральних споруд.</p> <p>Танцювальні жанри в музиці.</p> <p>Танець у драмі, опері, на естраді, в цирку.</p> <p>Поняття про естраду. Театральність та складові естрадного шоу. Роль танцю, музики. Світло - кольорова партитура оформлення. Специфіка естрадного балетного костюму.</p> <p>Театр і цирк. Танець у цирковій виставі. Пластика актора в різних циркових жанрах.</p> <p>Балетмейстер у драматичному та ляльковому театрі, театрі естради, цирку.</p> <p>Танець і ТБ.</p> <p>Афіша. Програмка вистави.</p> <p>Театральна споруда. Сцена та її облаштування.</p>	<p>інтерпретація симфонічної казки»</p> <p>ММ: музичні п'єси за вибором вчителя</p> <p>С.Прокоф'єв балет «Попелюшка» (фрагменти).</p> <p>Й.Брамс «Петрушка»</p> <p>Е.Гріг Танець Анітри</p> <p>ОМ:</p> <p>П.Брейгель „Селянський танець”,</p> <p>С. Сорін “Балерина”, І.Репін „С.Дягілев”.</p> <p>М.Прокопенко "Свято клоунеси"</p> <p>Зразки театральних афіш, плакатів, художнього оформлення програмок.</p> <p>Фото споруди Віденського, Нью – Йоркського, Львівського, Одеського, Київського, Сіднейського оперних театрів (та ін.).</p> <p>ЕМ: х/ф „Цирк”.</p>
----------------------	--	--

**2 рік. Розділ 2: Зарубіжний балетний театр:
від витоків до початку ХХ ст. Діалог Сходу і Заходу**

Назва теми, кількість годин	Зміст освіти	
	Пізнавальний компонент	Орієнтовні твори для сприймання та практично – творчого опрацювання
<p>1. Танець у театралізованих діях стародавніх цивілізацій Сходу</p>	<p>ВСТУП: Походження мистецтва. Джерела танцю в магічних ритуалах первісної людини.</p>	<p>ХМ - ММ: індійські, китайські, японські, корейські тощо народні танці й танцювальні мелодії.</p> <p>Р.Глієр. Танець з віялом з балету</p>

<p>(8 год.: 7+1)</p>	<p>Храмові містерії Єгипету. Танці єгиптян.</p> <p>Музичний супровід танців – арфа, ліра, лютня, флейта, плескання в долоні.</p> <p>Танцювальне мистецтво Індії: синтез – музики, пластики, слова.</p> <p>Символіка рухів.</p> <p>Пластика акторів китайського театру. Китайський традиційний танець драконів. Танець з віялом.</p> <p>Пекінська опера: сюжети, акторська майстерність.</p> <p>Театр і танцювальне мистецтво Японії.</p> <p>Східний костюм.</p> <p>Символіка гримування акторів китайського, японського театрів.</p> <p>Лялькові театри Сходу.</p> <p>Походження музичних інструментів. Музичні інструменти східних країн.</p> <p>Інтерес до Сходу та східні мотиви в мистецтві Європи наступних епох, творчості сучасних українських митців.</p>	<p>«Червоний мак».</p> <p>П. Чайковський Китайський та Арабський танці з балету «Лускунчик»</p> <p>Л.Мінкус. Індуський танець з балету «Баядерка».</p> <p>ММ: К.Дебюссі «Пагоди»</p> <p>М.Римський – Корсаков. «Шехерезада» (тема Шехерезади, «Царевич і Царівна»).</p> <p>Дж. Верді „Аїда” (фрагменти)</p> <p>О.Костін „Жовтий лелека” (сюїта з опери).</p> <p>Р.Шуман «Арабеска».</p> <p>Зображення музичних інструментів Сходу.</p> <p>ОМ: пам’ятки культури та мистецтва первісного суспільства (печерний живопис, статуетки та ін.) – за вибором.</p> <p>Шедеври живопису, архітектури, декоративно – ужиткового мистецтва Індії, Китаю, Японії, Єгипту. Китайський живопис на шовку. <i>К.Хокусай</i> Гравюри («Переможний вітер», «Велика хваля та ін.).</p> <p>Зображення танцювальних сюжетів. «Танцюючий Шива» (статуетка). Індійський танець у книжкових мініатюрах та ін.. – за вибором. Східні порцелянові статуетки.</p> <p>Східний орнамент (арабеска).</p> <p>Ікебана. Нецке. Орігамі.</p> <p>Східний костюм. Зразки гриму в японському, китайському театрі.</p> <p>Й.Кендлер „Китаянка”, Г.Нарбут.</p>
----------------------	---	---

		<p>Ілюстрації до казки Г.Х.Андерсена «Соловей», В. Забашта „Портрет китайського актора”, О. Лопухов „Китайська сюїта”,</p> <p>ТМ: Вистави «Пекінської опери» (відеозапис, фрагменти).</p> <p>Фотозображення східних театральних ляльок. Приклади чайної церемонії.</p> <p>ЕМ: м/ф „Золота антилопа”. Фрагменти індійських к/ф, в яких демонструється танцювальне дійство.</p>
<p>2. Античність – колиска європейської культури</p> <p>(8 год.: 7+1)</p>	<p>Унікальність культури Давньої Греції у світовому просторі.</p> <p>Шедеври давньогрецького мистецтва різних видів і жанрів.</p> <p>Мистецькі сюжети в давньогрецьких міфах. Музи. Терпсихора – муза танцю. Мельпомена – муза театру. Аполлон Музагет.</p> <p>Танці в житті давніх греків: різновиди (побутові, ритуальні, войовничі, танці на святах.</p> <p>Танці акробатів, канатоходців) та особливості пластики</p> <p>Танець та акторська пластика в давньогрецькому театрі. Давньогрецький театр – родоначальник світового театального мистецтва. Актор: синтетичність його мистецтва. Ставлення до акторів в античній Греції.</p> <p>Танець та пластика у видовищах стародавнього Риму (войовничі танці, танці рабів, жерців. Виникнення танцювальних шкіл). Римські карнавали. Гістріони – мімічні актори.</p> <p>Облаштування давньогрецьких та давньоримських театрів.</p> <p>Костюм та зачіска давніх греків та</p>	<p>ХМ - ММ:</p> <p>А.Хачатурян „Спартак”</p> <p>І.Стравінський «Аполлон Музагет» (хореографія Ж Баланчина) - відеозапис фрагментів балетів</p> <p>ММ: Х.В.Глюк. Мелодія з опери «Орфей та Еврідика».</p> <p>К.Дебюссі «Сирени»; «Флейта Пана», С.Слонимський „Ікар” (сюїта з балету). А.Онеггер «Ікар».</p> <p>ОМ:</p> <p>Скопас «Менада, що танцює» ваза «Вакханка, що танцює», ваза «Гречанка, що танцює», «Пантейський танець (вазопис)</p> <p>«Танець воїнів» (гантичний барельєф), «Грецька танцівниця з кастаньєтами». Мирон «Танець з кастаньєтами». Зображення грецьких танцюристів – акробатів.</p> <p>Афінський Акрополь. Театр в Епідаврї. Колізей.</p> <p>Зображення костюмів, зачісок, ювелірних прикрас греків та римлян.</p> <p>«Менестрелі з дитиною та лютнею»</p>

	<p>римлян.</p> <p>Відтворення танцювальних сюжетів у вазописі, рельєфах, скульптурі.</p> <p>Античність у творчості українських та західноєвропейських митців.</p>	<p>(Невід. автор, 1200 – рр.). с ребенком и лютней.</p> <p>Втілення сюжетів античної міфології в живописі та скульптурі наступних епох – за вибором (Рембрандт Флора», А.Лосенко «Гектор прощається з Андромахою», О.Радіонов «Ікар» та ін.. – за вибором).</p> <p>ЕМ: «Спартак», «Триста спартанців» (фрагменти), м/ф «Як козаки олімпійцями стали» (реж.В.Дахно).</p>
<p>3. Балет Західної Європи: від Середньовіччя до класицизму (середньовіччя. Ренесанс. Бароко. Рококо. Класицизм)</p> <p>(10 год.:9+1)</p>	<p>Театралізовані містерії середньовічного міста. Трубадури, трувери, Мінезингери. Лицарі.</p> <p>Комедія дель арте: синтетичність мандрівних акторів.</p> <p>Придворна балетна сюїта Середньовіччя та Італійського Ренесансу Поняття про старовинні танці. Народне походження бальних танців. Бранль. Бас- данс. Гальярда. Контрданс. Куранта, Павана, Жига. Сарабанда. Менует.</p> <p>Реверанс і його значення в танцях.</p> <p>Французький балет: «Комедійний балет королеви» - початок історії балетного театру. Придворні дійства. Французька Королівська Академія танцю (1661).</p> <p>П.Бошан - придворний балетмейстер і винахідник принципів запису танців, засновник техніки класичного танцю (п'ять основних позицій класичного танцю, вихідні положення ніг).</p> <p>Ж - Б Люллі і його танці.</p> <p>Придворні алегоричні балети: сюжети, «геометрична» побудова танців. Принцип симетрії.</p>	<p>ХМ: приклади хореографії старовинних танців.</p> <p>„Арлекінада” (фрагменти з балету Р.Дріго)</p> <p>К.Орф «Кармана Бурана» (балетна інтерпретація.)</p> <p>Фрагменти)</p> <p>ММ: Старовинна танцювальна сюїта.</p> <p>„Ave, Maria” в інтерпретації різних композиторів (Й.С.Бах Ш.Гуно, Д.Бортнянський, І.Кириліна та ін. - за вибором)</p> <p>Р.Вагнер. Увертюра до опери „Тангейзер”</p> <p>Ж.Б.Люллі Гавот. Л. Боккеріні. Менует. Ж.Ф.Рамо Рігодон. Тамбурин.</p> <p>Й.С.БАХ Французькі СЮІТИ.</p> <p>Г.Ф.Гендель. Сюїти.</p> <p>Менуети з симфоній Й. Гайдна. В.А.Моцарта.</p> <p>М.Равель Павана.</p> <p>С.Прокоф'єв. Гавот з «Класичної симфонії».</p>

	<p>Декорації і костюми в балетах Франції.</p> <p>Ж.Ж. Новерр – реформатор балету. „Листи про танець і балети”. Учні Ж.Ж.Новерра (Ж.Доберваль).</p> <p>Музичний супровід.</p> <p>Музичні інструменти епохи: віола, тамбурін, гобой, лютня.</p> <p>Танець в контексті мистецтва:</p> <p>(Архітектура та інтер’єри середньовічних замків, палаців Відродження, бароко, класицизму.</p> <p>Французький парк)</p> <p>Інтерпретація стародавніх танцювальних жанрів митцями наступних епох, українськими композиторами.</p>	<p>В.Косенко «Танці в старовинному стилі»</p> <p>ОМ:</p> <p>Старовинні гравюри із зображенням танців.</p> <p>Фото замків (замки Луари) , зображення середньовічного міста; готичних соборів (в Кельні, Нотр – дам – де – Парі та ін..), вітражів.</p> <p>М. Врубель. «Лицар» (Вітраж)</p> <p>Ле. да Вінчі «Мона Ліза», Мікеланджело «П’єта», Рафаель „Сикстинська мадонна”, Рембрандт «Музичний вечір» (зображення старовинних музичних інструментів).</p> <p>Й.КЕНДЛЕР «Арлекін і Коломбіна», «Пастораль» (мейсенська порцеляна 18 ст.)</p> <p>З. Серебрякова. «Автопортрет в костюмі П’єро», П.Сезан “Арлекін та П’єро”. П.Пікассо "Поль у костюмі П’єро ", "Поль у костюмі Арлекіна". А.Петрицький «Арлекінада».А Руссо «Карнавал»</p> <p>Фото: Версаль. Французький парк.</p> <p>Зразки костюмів епохи Середньовіччя та Відродження., бароко, класицизму. Зразки геральдики.</p> <p>ЕМ: фрагмент к/ф „Залізна маска” (сцена придворного балу)</p>
<p>4.Балет Західної Європи: від романтизму до імпресіонізму</p>	<p>Мрії і реальність романтиків.</p> <p>„Сильфіда” – перший романтичний балет. Танець на пальцях. Поява пуантів – відкриття в балеті та нові можливості танцювальної образності і техніки.</p> <p>„Жізель” – вершина романтичного</p>	<p>ХМ – ММ: Левенскельд „Сильфіда”, Адан „Жізель” фрагменти з балетів.</p> <p>Хельстед «Фестиваль квітів у Джензано»</p> <p>«Болеро» на муз. М. Равеля.</p>

<p>(9 год.: 8+1)</p>	<p>балету. Видатна танцівниця романтизму Марія Тальоні.</p> <p>«Марна пересторога» - «пращур» сучасного комедійного балету. Фанні Ельслер – сценічне суперництво з М.Тальоні</p> <p>Народні мотиви в хореографічній лексичі.</p> <p>Співвідношення музики, танцю і пантоміми.</p> <p>Ф.Тальоні, Ж. Перро. Август Бурнонвіль.</p> <p>Балетний костюм: виразність, відповідність образності танцю. Створення можливості для розвитку танцювальної техніки.</p> <p>Англійський парк – прикмета доби романтизму. Співзвучність стилю балетних декорацій пейзажам англійського парку.</p> <p>Романтизм у музичному мистецтві: танцювальні жанри.</p> <p>Віденський бал. Вальс. Оперета.</p> <p>Й. Штраус – син.</p> <p>Танцювальні сюжети в живописі і скульптурі імпресіоністів.</p> <p>Танцювальна музика композиторів - імпресіоністів.</p> <p>«Вільний танець» Айседори Дункан: Співзвучність естетиці імпресіоністів.</p>	<p>(відеозаписи).</p> <p>ММ: Й.Штраус – син. Вальси «Казки Віденського лісу», «На прекрасному блакитному Дунаї», «Весняні голоси», польки. Увертюра до оперети «Летюча миша» та ін. – за вибором. Ф. Шопен Вальси, мазурки, полонези – за вибором.</p> <p>Р.Шуман «Карнавал». Е.Гріг Норвезькі танці. А.Дворжак Слов'янські танці. Й. Брамс Угорські танці.</p> <p>ММ: К.Дебюссі балет «Скриня з іграшками», «М.Равель опера – балет «Дитя та чари» - фрагменти (відеозапис вистави)</p> <p>ОМ: ФОТО: пейзажі парків в англійському стилі. (Павловськ та ін.). Парк Софіївка в Умані.</p> <p>Зразки костюмів епохи романтизму.</p> <p>З.Серебрякова « Дівчинки – сільфіди». О.Ренуар. «Танець на селі», «Танець у місті», «Танець у Буживалі». Е.Дега «Блакитні танцівниці», «Зірка». А.Тулуз – Лотрек «Танець в Мулен-Руж» та ін.. – за вибором.</p> <p>ЕМ: х/ф «Летюча миша» (сцена балу). Відеозапис прикладів танцю модерн («Айседора» - М.Плісецька та ін.)</p>
----------------------	---	--

3 рік. Розділ 3. Зарубіжна хореографія від витоків до початку ХХ ст.: російський балет.

Назва теми, кількість годин	Зміст освіти	
	Пізнавальний компонент	Орієнтовні твори для сприймання та практично – творчого опрацювання

<p>1.</p> <p>Образний світ і лексика російських танців</p> <p>8 год.:7 + 1.</p>	<p>Зв'язок народного танцювального мистецтва з язичницькими віруваннями давніх слов'ян. Магія давньоруських обрядів. Театральні елементи в народних обрядах та іграх (Коляда, Свят – вечір, Масляна, зустріч Весни, Червона гірка, Радуніця, Юріїв день, русалчин тиждень, Купало, Ярило, Кострома, свята на жнива та ін.): сюжети, драматургія, музична складова, реквізит, пластика, грим, особливості святкування.</p> <p>Давньословянські танці як витоки російських народних танців: сюжети, хореографічна лексика.</p> <p>Танці: Хороводи, Тропак, Трійка, Камаринська, Бариня.</p> <p>Образний стрій. Особливості хореографічної лексики.</p> <p>Російський народний костюм. Ювелірні прикраси, зачіски.</p> <p>Музика танців.</p> <p>Російські народні музичні інструменти. Гуслі, Гармонь, Свірель. Балалайка, Бубон, Ложки, Тріскачки та ін..</p> <p>Російські народні танцювальні мелодії в творах композиторів.</p> <p>Танцювальні сюжети в російському живописі.</p> <p>Російське декоративно – ужиткове мистецтво: образний зв'язок з танцями. Золота Хохлома, Палех.</p> <p>Народна дерев'яна архітектура. Співзвучність архітектурних форм і</p>	<p>ХМ – ММ: Відеозапис російських народних танців.</p> <p>ММ: М.Глінка Камаринська»</p> <p>П. Чайковський «Тропак» з 2-го акту балету «Лускунчик»</p> <p>М. Римський - Корсаков «Танці та пісня скоморохів» з 1-й картини опери-билини «Садко», М. Мусоргський «Тропак» з вокального циклу «Пісні та танці смерті»</p> <p>І. Стравінський «Російська» з балету «Петрушка»</p> <p>Запис російських народних пісень у супроводі оркестру народних інструментів – на вибір.</p> <p>ФОТО російських народних інструментів.</p> <p>ОМ: Російський народний костюм, прикраси. Приклади творів декоративно – ужиткового мистецтва (скрині Палеху, Панно роботи майстрів Палеху в Московському дитячому музичному театрі, лакова мініатюра «Російський танок» (Палех). Твори майстрів Хохломи (розпис дерев'яного посуду), Гжель. Дерев'яна Богородська іграшка, глиняна Димківська іграшка. Вишивки. Орнаменти та ін. – за вибором.</p> <p>К.Трутовський «Хоровод в Курській губернії»</p> <p>А. Рябушкін «Втерся парень в хоровод. Ну, старуха охать!»</p> <p>О.Саврасов «Хоровод на селі» Б.Кустодієв «Хоровод» «Масляна». «Сільське свято». «Балагани». Е.Дега «Російські танцівниці»</p> <p>Народне дерев'яне зодчество.</p>
--	--	--

	<p>народних костюмів.</p> <p>Скоморохи – перші професійні актори і майстри танцю.</p> <p>Театр Петрушки – російський нащадок скоморошого мистецтва.</p> <p>Народні комічні дійства балагани.</p>	<p>Кіжи- архітектурний ансамбль. Фреска «Скоморохи» з Собору святої Софії в Києві. Фото «Петрушки» - театральної ляльки. Запис лялькової вистави театру Петрушки.</p> <p>КМ: к/ф – сцена народних гулянь, зі скоморохами. – за вибором.</p>
<p>2. Перед народженням балетного театру.</p> <p>8 год.:7 + 1.</p>	<p>Танець у шкільній драмі.</p> <p>„Балет” у придворному театрі Олексія Михайловича. «Комедійна хоромина» в с. Преображенському.</p> <p>Алегоричні балети.</p> <p>Публічні бали і маскаради. –(Асамблеї Петра 1). Народження бальної культури в Росії.</p> <p>Народження російської балетної школи.</p> <p>Значення балетмейстерської та педагогічної творчості Ш.Л.Дідло для становлення національного балетного театру. Перший російський балетмейстер Іван Вальберх. А.Глушковський та його роль у розвитку російського народного танцю на балетній сцені.</p> <p>Кріпосний балет в Росії. Театр Шереметьєвих. Видатні танцівники російського балету. Т.Шликова – Гранатова. А.Істоміна, К Санковська та ін..</p> <p>«Жізель» на російській сцені.</p> <p>Гастролі М.Тальйоні, Ф.Ельслер.</p> <p>Російська виконавиця партії Жізелі О. Андріянова. К.Санковська – виконавиця партії Сильфіди.</p> <p>Балетмейстер Ж. Перро.</p> <p>А.Сен – Леон, значення його творчості для розвитку віртуозного танцю.</p>	<p>ХМ – КМ: фрагменти к/ф - «Как царь Петр Арапа женил», «Табачный капитан» (асамблеї), «Крепостная актриса».</p> <p>Номер в хореографії А.Сен – Леона (Па – де - сіс з балету «Маркітантка» на муз. Ц.Пуні,</p> <p>Фрагменти вистав «Іван Сусанін» (польський бал), «Руслан і Людмила» (танці).</p> <p>ММ: М. Глінка. Увертюра до опери „Руслан і Людмила”, Вальс – фантазія.</p> <p>ОМ:</p> <p>Гравюра невідомого автора «Петровські асамблеї»</p> <p>«Російський балет» - мейсенські порцелянові статуєтки 18 -19 ст.</p> <p>Фото: палацово – парковий комплекс Петергофа.</p> <p>Портретний живопис Ф.Рокотова, Д.Левицького, В.Боровиковського,</p> <p>О. Венеціанов «На пашне. Весна», «На жнивах», «Дівчина в хустинці», «Гумно» та ін..</p>

	<p>Пушкінська тема в балеті.</p> <p>М.Глінка і балетний театр. Танець в опері.</p> <p>Балет в контексті культури: портретний живопис 18 ст. – поч.19 ст.</p> <p>Відображення в його сюжетах театрального життя. Паркове мистецтво.</p>	<p>О.Кіпренський «Дівчинка в маковому віночку», «Портрет О.Пушкіна»</p> <p>Фото декорацій, ескізів костюмів вистав Дідло.</p>
<p>3. Реформаторська епоха М.Петіпа і П.Чайковського</p> <p>(10 год.: 9+1)</p>	<p>М.Петіпа – творець балетного академізму. Класичний танець, його сценічні форми. Основні пози і рухи класичного танцю.</p> <p>Балетмейстер Л.Іванов – «душа російського балету кінця 19 ст»</p> <p>Балети П.Чайковського, О. Глазунова.</p> <p>Особливості характерного танцю (використання етнографічних рухів, жестів, поз)</p> <p>Танець в операх російських композиторів.</p> <p>Балет у палітрі інших мистецтв: „Могучая кучка”, передвижники – спільність ідейно – художніх пошуків.</p>	<p>ХМ – ММ: : П.Чайковський „Лебедине озеро”, „Спляча красуня”, „Лускунчик”; О.Глазунов „Раймонда”, - фрагменти, Сцена балу з опери „Євгеній Онегін” П.Чайковського.</p> <p>ММ: М.Мусоргський («Ніч на Лисій горі», «Картинки з виставки») – за вибором.</p> <p>ОМ: Твори художників – передвижників (В Суріков «Взятие снежного городка», В.Васнецов «После побоища Игоря Святославовича с половцами», «Аленушка», «Три богатири», І.Репін «Актриса Стрепетова» та ін.) – за вибором.</p> <p>Шаржи братів Легатт.</p>
<p>4 . Балетний театр "срібної доби" російської культури</p> <p>(9 год.: 8+ 1).</p>	<p>"Російські сезони" С. Дягілева. Їх значення для світового визнання російського балету.</p> <p>Балетні шедеври М.Фокіна – класика ХХ ст. ("Шехеразада", "Жар-птиця", "Петрушка", "Шопеніана" та ін.)</p> <p>О.Бородін „Половецькі танці” з опери „Князь Ігор”.</p> <p>Зірки балету:</p> <p>Анна Павлова - "Лебідь російського балету".</p>	<p>ХМ,ММ:</p> <p>І.Стравинський. "Жар-птиця"</p> <p>І.Стравинський „Весна священна» Фрагменти з балетів).</p> <p>О.Бородін „Половецькі танці” з опери „Князь Ігор”. К.Дебюссі «Післяполудень Фавна» (хор-я В.Ніжинського), «Привид троянди» (на муз. К. М. Вебера, хор-я М.Фокіна, сценографія Л.Бакста) – фрагменти з поновлених вистав «Російських сезонів» (проект А. Лієпи).</p> <p>«Шопеніана», «Лебідь» на</p>

	<p>"Бог танцю" Вацлав Ніжинський.</p> <p>«Після полудень Фавна» на муз. К. Дебюссі.</p> <p>Киянин С.Лифар: значення творчості для світового балету.</p> <p>Композитор І. Стравінський та його реформаторські балети.</p> <p>Визначна роль художника в балетному театрі.</p> <p>Співтворчість художника, композитора, балетмейстера.</p> <p>Балетний театр в художній культурі епохи. Товариство художників «Мир искусства».</p> <p>Музичне мистецтво кінця ХІХ ст..</p> <p>О.Скрябін. Пошуки кольоромузики.</p>	<p>муз.К.Сен – Санса (обидва - хореографія М.Фокіна)</p> <p>ММ: О.Скрябін «Поема екстазу».</p> <p>ОМ: ФОТО: листівки – зображення А. Павлової, Т. Карсавіної, В.Ніжинського в різних ролях Плакати «російських сезонів»</p> <p>В.Серов Портрет А.Павлової,</p> <p>Афіша до «Російських сезонів». Ж.Кокто «Привид троянди» (із зображенням Т.Карсавіної, В.Ніжинського).</p> <p>Ілюстрації ескізів декорацій та костюмів до балетів О. Бенуа, Л.Бакста. О.Головіна.</p> <p>М.Реріх "Половецкий стан".</p> <p>Л.Бакст «Портрет Сергія Павловича Дягілева з нянею». Ескіз костюму для танцівниці Т.Карсавіної. З.Серебрякова «Портрет балерини А.Д.Данилової в костюмі для балету "Павильйон Арміди"</p> <p>Ж.Кокто Шарж на С.Дягілева.</p> <p>ЕМ: х/ф «Анна Павлова» (фрагмент).</p>
--	---	---

4 рік. Розділ 4. Вітчизняний балетний театр від витоків до початку ХХ ст.

Назва теми, кількість годин	Зміст освіти	
	Пізнавальний компонент	Орієнтовні твори для сприймання та практично – творчого опрацювання
1. Фольклорні витoki українського балету	<p>Фольклорні джерела.</p> <p>Календарний обряд як синкретичне дійство і прообраз театральної вистави.</p>	<p>ХМ-ММ: «Кривий танець» «Перепілонька», «Шевчик», «Мак», "А вже весна", "Подольночка",</p>

<p>8 год.:7 + 1.</p>	<p>Пластика і танець як складова обряду.</p> <p>Обрядове дійство і народна гра: спільне і відмінне. Обряд весілля – перша народна драма. Весільні танці.</p> <p>Палітра українських народних танців: Хороводи: тексти хороводів, їх взаємозв'язок з хореографічним малюнком. Тематика хороводів (відображення трудових процесів, оспівування природи, тваринного світу; відтворення характерів людей, родинних взаємин тощо.</p> <p>Ілюстративність рухів (відтворення в пластиці трудових процесів, рухів птахів і тварин тощо). Використання реквізиту.</p> <p>Діалогічність драматургії.</p> <p>Сюжетні танці. Пантоміма та елементи акторської гри. Жартівливі танці. Героїчні танці.</p> <p>Побутові танці Відмова від тексту. Вигуки – кульмінації. Основні танцювальні рухи («перемінний крок», «тинки», «присядки», «вихилясники», «голубці», «дрібушки», «притупи» та ін.).</p> <p>Музична складова українських танців: музичний інструментарій.</p> <p>Троїсті музики.</p> <p>Оркестр українських народних інструментів.</p> <p>Український костюм.</p> <p>Український танець в контексті інших видів народного мистецтва (декоративно – ужиткове).</p> <p>Сюжети українських танців та обрядів у творах живопису, літератури</p>	<p>"Заїнька", "А ми просо сіяли",</p> <p>Гопак, Козачок, Шевчик, Чумак, Горлиця, Півторак, Решето, Коломийка, Гуцулка, Аркан, ін.</p> <p>Є.Станкович. Сцени з балету "Майська ніч" ("Гра у ворона" та ін.)</p> <p>ММ: П.Чайковський «Журавель», (Фінал Симфонії № 2), «Вийди, вийди, Іванку» (фінал Концерту для фортепіано з оркестром № 1)</p> <p>М.Лисенко «Думка – Шумка» (Рапсодія для фортепіано).</p> <p>О.Костін Аркан з опери - балету "Золоторогий олень" .</p> <p>І.Шамо «Ятранські ігри»</p> <p>Л.Дичко «Кривий танець» з хорової сюїти «Пори року».</p> <p>Фото – зображення українських народних інструментів.</p> <p>(Музей музичного, театрального і кіномистецтва в Києві.).</p> <p>ТМ: Є.Станкович Фрагменти з фольк-опери "Цвіт папороті", – за вибором.</p> <p>ОМ: М.Пимоненко «Святочне ворожіння», Г.Якутович «Аркан» (ліногравюра),</p> <p>Сценічні костюми Л. Семикіної.</p> <p>Зразки українського декоративно - ужиткового мистецтва: вишивки, писанок, ляльок, розпису, кераміки та ін. – із зображенням танцюристів, музикантів тощо.</p>
<p>2. Професійні джерела</p>	<p>Скоморохи – перші професійні актори. Мистецтво скоморохів – започаткування</p>	<p>ХМ – ММ: Відеозапис:</p>

<p>українського балетного театру</p> <p>8 год.:7 + 1.</p>	<p>драматичного, музичного, лялькового театру, циркового мистецтва. Танцювальна й музична майстерність скоморохів. Трагічна доля скоморохів. Княжий театр.</p> <p>Шкільний театр в контексті мистецтва українського бароко. Значення шкільного театру для української культури. Особливості драматургії вистав. Акторська гра. Танець у шкільній драмі. Сценографія</p> <p>Вертеп. Драматургія вертепного дійства. Вертепна скриня . Персонажі вертепу. Сюжети вертепної вистави. Музичне і пластичне рішення вертепної вистави.</p> <p>Народний танець, пісня, інструментальний супровід побутової частини вертепу.</p> <p>Кріпацький театр. Балетна освіта.</p> <p>Доля артистів. Найвідоміші кріпацькі театри в Україні. Театральна трупа Д.Ширая,</p> <p>Репертуар. кріпацького театру („Амур і Психея”, „Венера і Адоніс”, „Павел і Віргінія” та інші). Українські танці в балетних дивертисментах.</p> <p>Український танець та інші види мистецтва 18 ст. – початку 19 ст.</p> <p>Аматорський театр та його значення для становлення балетного театру в Україні. Балетна студія Іваницького в Харкові.</p> <p>Танець в театральних трупах І.Штейна, Л.Млотковського.</p> <p>Українська хореографія в контексті художньої культури XVII –XVIII ст..</p>	<p>Гопак з балету В.Соловйова – Седого «Тарас Бульба»</p> <p>Гопак з опери «Сорочинський ярмарок» М. Мусоргського</p> <p>«Ой, під вишнею» (хореографічна картинка із старовинного українського театру ляльок Ансамбль ім. Вірського)</p> <p>ММ: М.Леонтович «Діду мій, дударіку». Канти – за вибором.</p> <p>«Всякому городу нрав і права» на текст Г.Сковороди.</p> <p>Хорові твори М.Березовського, А.Веделя, Д.Бортнянського (фрагменти - за вибором)</p> <p>І.Карабіц „Сад божественних песен” – за поезією <i>Г.Сковороди</i></p> <p>ОМ: Фреска «Скоморохи» в Соборі Св..Софії в Києві.</p> <p>Зображення Козака Мамає в декоративно – ужитковому мистецтві. І.Репін «Гопак», «Запорожці пишуть листа турецькому султанові»</p> <p>Українська парсуна - за вибором.</p> <p>Ікона «Покрова» із зображенням Богдана Хмельницького.</p> <p>Скульптура Й.Пінзеля в Соборі Св.. Юра у Львові.</p> <p>Приклади українського бароко в архітектурі (Домініканський костюл у Львові, Андріївська церква, дзвіниці Києво – Печерської Лаври та Собору св.. Софії, брама Заборовського, Покровська церква в Києві, собор у Козельці).</p> <p>Ф.Гуменюк «Маруся Чурай»</p>
<p>3. Народження професійного</p>	<p>Іван Котляревський - актор і драматург.</p>	<p>ХМ-ММ: Танці з опери М.Лисенка</p>

<p>театру в Україні.</p> <p>10 год.: 9+1</p>	<p>«Наталка – Полтавка» І.П.Котляревського: непересічне значення для української культури. Танцювальна і музична складова.</p> <p>Сучасні постановки «Наталки – Полтавки». Екранізація.</p> <p>«Енеїда» І.П.Котляревського як «енциклопедія українського танцю».</p> <p>Сценічне рішення «Енеїди».</p> <p>Г.Квітка – Основ'яненко та його вплив на театральний процес в Україні. П'єси Г.Квітки – Основ'яненка в репертуарі українських театрів.</p> <p>Акторська майстерність та пластична виразність М.Щепкіна та акторів його доби. Карпо Соленик.</p> <p>Народна пісня і танець як засоби характеристики народних образів (“Наталка-Полтавка” М.Лисенка). Постановка М.Щепкіним танцю Виборного - перша спроба поглибити виразність сценічної дії засобами “танцювального” образу.</p> <p>Тарас Шевченко і театр: акторський талант Кобзаря. Твори для театру. Музична Шевченкіана. Пластична виразність живописних образів митця.</p>	<p>«Наталка – Полтавка».</p> <p>ММ: М.Лисенко. Пісня Виборного з опери «Наталка – Полтавка».</p> <p>Увертюра до опери «Тарас Бульба». Фрагменти з опери «Енеїда».</p> <p>С.С. Гулак - Артемівський. Опера «Запорожець за Дунаєм» (фрагменти – за вибором).</p> <p>ОМ: Т.Шевченко Портрети М.Щепкіна, Айри Олдріджа.</p> <p>«Катерина» та ін. твори живопису та графіки – за вибором.</p> <p>ФОТО: Пам'ятники І.Котляревському в Полтаві (скульптор Л.Позен), Т.Шевченку в Харкові (скульптор М.Манізер).</p>
<p>4 . Український танець контексті театального мистецтва 2-половиниХІХ – початку ХХ ст.</p> <p>9 год.: 8+ 1.</p>	<p>Київська опера – третя сцена російської імперії. Одеська, Львівська Харківська опера у 2 –й половині ХІХ ст. Балетний репертуар.</p> <p>Балетна освіта в Україні наприкінці ХІХ - початку ХХ ст.</p> <p>Балетний театр у палітрі інших мистецтв.</p> <p>Театр корифеїв і його епохальне значення для народження національного балетного театру. Боротьба за національний репертуар.</p> <p>Акторська майстерність, вимоги виразної і доцільної пластики, міміки, жесту.</p> <p>«Батько українського театру» М.Кропивницький. Брати Тобілевичі.</p> <p>М.Заньковецька – перша народна артистка України. Найвизначніші ролі артистки.</p> <p>Перший стаціонарний театр М.Садовського. Співтворчість М.Садовського з дослідником</p>	<p>ХМ: фото театральних афіш тих часів.</p> <p>М.Лисенко . Танці русалок з «Утопленої».</p> <p>ММ: Твори П.Ніщинського («Вечорниці»), К.Стеценка, М.Леонтовича, Я.Степового, С.Людкевича та ін.– за вибором.</p> <p>ОМ:</p> <p>Фото театральних споруд – пам'яток архітектури.</p> <p>Г.Семирадський Декоративна завіса «Парнас» у Львівському театрі.</p> <p>Живопис і скульптура українських передвижників:</p> <p>(С.Васильківський, .Орловський,</p>

	<p>українського танцю В.Верховинцем.</p> <p>Значення М.Старицького для вивчення танцювального фольклору. «Ой, не ходи Грицю».</p> <p>Український танець у виставах театру корифеїв.</p> <p>М.Садовський – виконавець українських танців.</p> <p>Поняття про побутовий і народно – сценічний танець.</p> <p>Театр корифеїв і Микола Лисенко. Діяльність Київського відділення Всеросійського музичного товариства.</p> <p>Хома Ніжинський: співтворчість з майстрами театру корифеїв, постановки танців в операх.</p> <p>Всесвітня слава С.Крушельницької.</p> <p>Українські художники - передвижники: співзвучність прогресивним пошукам театрального репертуару, тенденціям вивчення танцювального фольклору.</p>	<p>М.Кузнецов, К. Костанді, М.Пимоненко, С.Світославський, П.Левченко, та інші) – за вибором.</p> <p>Л.Позен «Запорожець у розвідці».</p> <p>О.Мурашко «Дівчина в червоному капелюсі».</p> <p>М.Примаченко «Театр «Запорожець за Дунаєм»</p> <p>ТМ: Фото: портрети корифеїв, сцени з вистав.</p> <p>Хутір «Надія».</p>
--	---	---

5 рік. Розділ 5. Хореографічна сучасність: Україна і світ - поліфонія стилів.

Назва теми, кількість годин	Зміст освіти	
	Пізнавальний компонент	Орієнтовні твори для сприймання та практично – творчого опрацювання
<p>1.Експериментаторський дух ХХ століття.</p> <p>Традиції і новаторство</p> <p>8 год.:7 + 1</p>	<p>Реформаторські пошуки на межі ХІХ та ХХ ст. - погляд у майбутнє хореографії: Ж. –Е. Далькроз. Ф. Дельсарт .</p> <p>Ритмопластичні пошуки (Р. Лабан, М. Вігман, американська школа «Денішоун», Марта Грехем).</p> <p>Від «Весни священної» В.Ніжинського до танцю модерн (художні принципи, стилістика і вплив на класичний танець).</p> <p>«Вільний танець» Айседори Дункан.</p> <p>Айседора Дункан як одна із засновниць танцю модерн.</p>	<p>ХМ: Відеозапис прикладів танцю модерн («Айседора» - М.Плісецька та ін.)</p> <p>Фрагменти з балетів: ж.Баланчин «Коштовності» на музику Г.Форе («Смарагди»-1 ч.), І.Стравінського («Рубіни» - 2 ч.), П.Чайковського («Діаманти» - 3 ч.). Р.Глієр «Червоний мак». С.Прокоф'єв «Ромео і Джульєтта». А.Хачатурян «Спартак», Ж.Бізе - Р.Щедрін «Кармен – сюїта», Р.Щедрін «Горбоконики». Фрагменти відеозаписів постановок</p>

	<p>Радянський балетний театр ХХ ст.: репертуар, стильові пошуки.</p> <p>Большой театр. Маріїнський театр.</p> <p>Р.Глієр «Червоний мак» - перший радянський балет на сучасну тему.</p> <p>Шедеври радянського і світового балетного мистецтва ХХ ст.</p> <p>Балети С. Прокоф'єва, А.Хачатуряна. Р.Щедрина.</p> <p>Визначні імена радянського і світового балету ХХ – початку ХХІ ст.: Дж. Баланчин і його симфонії танцю. Федір Лопухов - балетмейстер і теоретик балету.</p> <p>А. Ваганова та її видатні учениці.</p> <p>Балетні образи Г. Уланової.</p> <p>Театр Л.Якобсона. Театр балету Б.Ейфмана. Балет ХХ століття М. Бежара. Творчі портрети видатних майстрів (Р. Петі, Альберто Алонсо, Ю Григорович. М.Плісецька, К.Максимова, В.Васильєв, М.Лієпа, М. Есамбаєв. Р.Нурєєв, М.Барішніков та ін.)</p> <p>Танець у палітрі світової художньої культури: новаторські пошуки в музиці, живописі, архітектурі, драматичному та оперному театрі.</p>	<p>М.Бежара, Б.Ейфмана.</p> <p>«Хореографічні мініатюри» Л.Якобсона (за скульптурами Родена).</p> <p>ФОТО видатних танцівників у ролях персонажів з балетів</p> <p>ММ: Твори А.Шенберга, О.Скрябіна, Б.Бартока, К.Орф «Карміна Бурана» (сценічні постановки), М.Чюрльоніса, Д.Шостаковича, А.Шнітке, К.Пендерецького та ін. – за вибором</p> <p>ОМ: Л.Бакст Портрет Айседори Дункан.</p> <p>З.Серебрякова Портрет Георгія Баланчивадзе в костюмі Вакха. А. Герасимов Портрет балерини О.В.Лепешинської</p> <p>В Кандінський «Імпровізації»</p> <p>М.Чюрльоніс «Сонати»</p> <p>П.Пікассо «Герніка», «Танець» та ін. С.Далі. – за вибором.</p> <p>Архітектура: А.Гауді, Г.Ейфель, Ле Корбюзьє.</p> <p>ФОТО: декорації, костюми з балетних вистав (С.Вірсаладзе, та ін. за вибором)</p> <p>ЕМ: документальні фільми про творчість видатних діячів балету – фрагменти («Поезія танцю Майї Плісецької», «Мир Уланової» і т.ін.), фрагменти з екранізацій балетів, телепередач.</p>
<p>2. Сучасний український балетний театр</p>	<p>Становлення українського балету в 20-30 роки ХХ ст. Суперечливий характер експериментаторських пошуків М.Фореггера. Постановки К. Я. Голейзовського в Одесі, Харкові та Львові.</p>	<p>ХМ:</p> <p>Відеозаписи фрагментів балетів: К.Данькевич «Лілея»,</p> <p>М.Скорульський «Лісова пісня»,</p>

<p>8 год.:7 + 1.</p>	<p>Акторські досягнення перших українських балерин (В.Дуленко, О.Гаврилова, та ін.). А.Васильєва – перша народна артистка України. Віртуозне чоловіче балетне виконавство (В.Литвиненко, О.Соболь, О.Сталінський та ін.).</p> <p>Народження перших українських балетів. М.Вериківський «Пан Каньовський» (балетмейстер В.Литвиненко), К. Данькевич «Лілея» (балетмейстер Г.Березова).</p> <p>«Лісова пісня» М. Скорульського (диригент Б.І.Чистяков, балетмейстер В.Вронський) – етапне явище в становленні українського балетного театру. Синтез академічної і фольклорної пластичної інтонації.</p> <p>Балети А.Кос – Анатольського (Сойчине крило), «Хустка Довбуша»).</p> <p>Балети Є.Станковича («Ольга», фольклорні балети «Майська ніч», «Ніч перед Різдвом»)</p> <p>Жанр опери – балету: Вій” В. Губаренка.</p> <p>Репертуар для дітей (Київський театр опери та балету для дітей та юнацтва).</p> <p>Видатні імена сучасного українського балету: балетмейстери, виконавці, художники, диригенти.</p> <p>(Г.Березова, А Шекера, О.Потапова, В.Калиновська, Т. Таякіна, В.Ковтун, С.Коливанова, В.Потапова, М.Прядченко, Є. Косменко, Ф.баклан, В Парсегов, В.Яременко, В.Литвинов, А.Гавриленко, Н.Слободян, А.Лагода, М.Вантух, О.Сегаль, Т.Попеску, Г.Ісупов, В.Вронський, Г.Майоров, В.Писарєв, В.Малахов, О. Філіп’єва, С.Бондур, Т.Боровик, О.Рябов, Ф. Нірод, Є. Лисик, М.Левитська та інші майстри театрів Києва, Одеси, Харкова, Донецька, Дніпропетровська, Львова)</p> <p>Анатоль Петрицький та інші художники театру: народження школи сучасної</p>	<p>А.Кос – Анатольський (фрагменти на вибір)</p> <p>Є.Станкович «Майська ніч» (пост. Алли Рубіної у Київському театрі опери та балету для дітей та юнацтва) або</p> <p>«Ніч перед Різдвом» (пост В. Литвинова в Національній опері України),</p> <p>Фото сцен з балетних вистав, ескізів костюмів, декорацій</p> <p>ММ:</p> <p>Л.Дичко Балетні фрески «Катерина».</p> <p>Твори Л.Ревуцького, Б.Лятошинського, І.Карабіца, М.Скорика В.Сільвестрова та ін. (на вибір)</p> <p>ОМ:</p> <p>Фото та ескізи декорацій А.Петрицького, О.Хвостенка – Хвостова, В.Меллера, А Волненко, І.Курочки – Армашевського, Ф. Нірода, Д.Лідера, М.Левитської, О.Бурліна, Є Лисика, Л.Нагорної та ін.</p> <p>М.Білас «Лісова пісня, Щедрівка».</p> <p>Живопис: В.Меллер «Блакитна танцівниця», К.Малевиц «Супрематична композиція», О.Екстер «Кольорова композиція», ескізи костюмів до постановок Б.Ніжинської,</p> <p>Д.Бурлюк «Час»</p>
----------------------	--	---

	<p>сценографії.</p> <p>Хореографічні фестивалі і конкурси – визначні явища культурного життя України. Міжнародний конкурс артистів балету і хореографів ім. Сержа Лифаря в Києві, Міжнародний юнацький конкурс класичного танцю „Фуєте" ім. Юрія Григоровича в „Артеку”, фестивалі „Серж Лифар де ля данс”, «Сергій Бондур запрошує» в Києві, „Зірки світового балету” в Донецьку та інші.</p> <p>Український балет у палітрі художньої культури: видатні імена і твори в музиці, живописі, архітектурі, драматичному та оперному театрі.</p> <p>Співзвучність процесів у балетному експериментаторстві новаторству драматичного театру. ЛЕСЬ Курбас – реформатор та основоположник сучасного українського театру. Лесь «Березіль». Українська музична драма. Вплив творчості Леся Курбаса на балетний театр. Співтворчість Леся Курбаса з М.Мордкіним та В.Верховинцем; постановка Аркана.</p> <p>Співтворчість з Б.Ніжинською.</p> <p>Поняття про «Розстріляне відродження».</p>	<p>Книжкові ілюстрації Г.Нарбута, М.Бойчук «Дівчина», «Молочниця», «Пророк Ілля». Фрески.</p> <p>Живопис М.Глуценка, Т Яблонської, В.Касіяна, М.Дерегуса, О.Шовкуненка, І Марчука та ін. (на вибір)</p> <p>Скульптура: А.Валієв «ІКАР» (Серж Лифар)</p> <p>О.Архипенко «Грації»</p> <p>Скульптури В.Бородая.</p> <p>І.Кавалерідзе Пам’ятники Княгині Ользі, Ярославу Мудрому в Києві, Сковороді в Лохвиці, М.Манізер Пам’ятник Шевченку в Харкові.</p> <p>В.Городецький Будинок з химерами (фото)</p>
<p>3.</p> <p>Народно – сценічний танець як явище хореографічного мистецтва</p> <p>10 год.: 9+1</p>	<p>Танець аутентичний народний і народно – сценічний.</p> <p>Естетичні погляди і діяльність Василя Верховинця зі збирання і вивчення українського фольклору.</p> <p>Український танець на світових обрядах: творчість Василя Авраменка.</p> <p>Непересічне значення творчості П.Вірського: новий етап сценічної інтерпретації народного танцю. Ансамбль ім. П.Вірського.</p> <p>Жанрове розмаїття творчості.</p>	<p>ХМ – ММ: відеозаписи постановок ансамблів народного танцю (фрагменти).</p> <p>Фотоматеріали. Фольклорний театр Д.Покровського та ін.</p> <p>Балет – містерія «Обранець Сонця» (комп. О.Шимко, пост. А.Рубіна, Фольклорно – етнографічний Ансамбль «Калина»); Етно – вистава «Ті, що походять від Сонця» (Ансамбль української музики «Дніпро») та ін.. – за вибором.</p> <p>ММ: українські пісні у</p>

	<p>Ансамблі народного танцю – представники різних національних культур: Ансамбль І.Мойсеєва, «Берізка», «Сухішвілі», «Жок», інші - на вибір).</p> <p>Музична складова. Національні музичні інструменти.</p> <p>Костюм і атрибутика народно – сценічного танцю.</p> <p>Образно – смисловий зв'язок народних танців різних культур з декоративно – ужитковим мистецтвом.</p>	<p>виконанні Ніни Матвієнко.</p> <p>Пісні і танцювальні мелодії різних народів (на вибір)</p> <p>Л. Дичко балетні фрески “Катерина”</p> <p>ОМ: Твори К. Білокур, М.Примаченко. Г.Кальченко Скульптурний портрет Катерини Білокур. І.Труш «Трембітарі».Приклади творів декоративно – ужиткового мистецтва (кераміка, вишивка, ткацтво і т.ін.) – української та інших національних культур – за вибором, відповідно до обраних хореографічних прикладів.</p>
<p>4 . Сучасний танець і танцювальна складова сценічних та екранних мистецтв</p> <p>9 год.: 8+ 1.</p>	<p>Жанри сучасного танцювального мистецтва.</p> <p>Сучасний бальний танець (європейський та латиноамериканський). Естрадний танець. Спортивний танець. Вуличні танці.</p> <p>(Вальс, чарльстон, регтайм, тустеп, уанстеп, самба, румба, ча-ча-ча, полонез, рок – н – ролл, танго, фокстрот, фламенко, модерн,</p> <p>джаз, афро - денс, афро-джаз, брейк - денс, стріт-денс, хіп-хоп, контемпорері, джаз-модерн, джаз-модерн-андеграунд та ін.).</p> <p>Поняття про українські бальні танці «Українська полька», «Гуцулка», «Ятраночка», «Прикарпатський бальний» та ін.).</p> <p>Бразильський карнавал.</p> <p>Жанр танцювальної мініатюри.</p> <p>Танець на сцені драматичного театру.</p> <p>Пантоміма. Сценічні образи Марселя Марсо.</p>	<p>ХМ : Фрагменти балетів театру сучасної хореографії "Сузір'я Аніко" (бал- р А.Рехвіашвілі), театру «Київ модерн – балет» (балетмейстер Р. Поклітару), вистав Театру пластичної драми на Печерську (Київ, реж.В.Мішньова) та ін.</p> <p>Балетна мініатюра - шарж «Режисер» на муз. А. П'яццолли, «Танго» на муз. Ю.Шевченка (пост. С. Бондура) , «Танго сліпого» на муз.Хосе Діаса (хор-я Е.Клюга) та ін. – за вибором.</p> <p>Фрагменти вистав театрів Балету на льоду (Відень, Київ, Москва, С.-Петербурґ та ін. – за вибором).</p> <p>Фрагменти вистав мюзик – холу – за вибором</p> <p>Балетмейстерські роботи в драматичному театрі – за</p>

	<p>Пластична драма.</p> <p>Балет на льоду як явище мистецтва і спорту.</p> <p>Хореографія в цирковому мистецтві.</p> <p>Мюзик – хол. Ревю та мюзикл. Шоу – балет. Естрадний театр. Пластика театру моди тощо. «Танцювальний супровід» пісні.</p> <p>Телевізійні екранізації балету як вид мистецтва. Балет і мультиплікація.</p> <p>Поняття про дискотеку.</p>	<p>вибором.</p> <p>Приклади пластичного супроводу пісень у виступах українських співаків.</p> <p>ММ: <i>Дж Гершвін</i> Рапсодія в стилі блюз. Коліскова з опери «Поргі та Бесс). Спірічуелс. <i>С.Джоплін</i> Регтайми, <i>Л.Бернстайн</i> “Вестсайдська історія”,</p> <p>Твори у виконанні зірок світового джазу (Е.Фіцджеральд, Г.Міллер, Л.Армстронг, Д.Еллінгтон та ін.), оркестр Л.Утьосова. Мюзикл “Вестсайдська історія”. «Beatles».</p> <p>ОМ: приклади оформлення шоу, естрадні костюми та ін..</p> <p>ЕМ: м/ф «Білосніжка». «Фантазії» (У.Дісней). к/ф “Веселі хлоп’ята”(фрагменти)</p>
--	--	--

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

орієнтовний список наукових, навчальних та методичних джерел

на допомогу викладачу

для підготовки до уроків:

Джерела в списку рекомендованої літератури подаються за абеткою (колонка зліва). Однак, виділено шрифтом видання, які є:

- довідниковими, енциклопедичними;
- навчальними посібниками або підручниками;
- такими виданнями (монографіями, збірками статей тощо), що систематизовано охоплюють явища, які запропоновано для вивчення.

Саме означені видання пропонуються використовувати першочергово.

Решта джерел є такими, що доповнюють основні відомості, які необхідні для повноцінного проведення занять з учнями.

У колонці таблиці праворуч вказано орієнтири, за якими обирається джерело для підготовки до опанування конкретної теми (розділу).

Автор, джерело	Розділ, тема
----------------	--------------

	курсу
Видання українською мовою	
Акторська майстерність корифеїв. Зб. ст. – К.:1973.	Р.4, тема 4
Василенко К.Ю. Український танець. Підручник. - К.: ІПК ПК.-1997.	Р.1, тема 2 Р.4, тема 1 Р.5, тема 3
Вериківська І.М. Становлення української радянської сценографії. – К.: Наукова думка, 1981.	Р.5, тема 2
Верховинець В.М. Теорія українського народного танцю. –К.: Муз.Україна.- 1990.	Р.1, тема 2 Р.4, тема 1 Р.5, тема 3
Волошин Г. Джерела народного театру на Україні. – К.:1960	Р.4, тема 1,2
Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис. - Харків, 1993	Р.1, тема 2 Р.4, тема 1 Р.5, тема 3
Гайдабура В. Курбас:нове у хроніці голгофи. [Текст] : (Арешт і загибель) / Гайдабура В. // Український театр. - 1994.-№3. - С.2-6.	Р.5, тема 2
Гайдабура, В. Рідний дім: [Історія театральних споруд у Києві] [Текст] / В.Гайдабура. - // Український театр. - 2000. - №5/6. - С. 11-13.	Р.4, тема 4
Гайдабура В., Театральні автографи час – К.: Видавництво: Факт, 2007	Р.4, тема 4, Р.5, тема 2
Гайдабура В. Театр, захований в архіві: Сценічне мистецтво в Україні періоду німецько-фашистської окупації (1941–1944): Історія, політика, документи, ідеї, художні реалії, людські долі. – К.: Мистецтво, 1998.	Р.5, тема 2
Голдрич. О.С. Барви Карпат. – Львів, 1999.	Р.1, тема 2 Р.4, тема1, Р.5, тема 3
Демків Д. Ярослав Чуперчук. Феномен гуцульської хореографії. – Коломия: Видавничо – поліграфічне товариство «Вік», 2001.	Р.1, тема 2 Р.4, тема1, Р.5, тема 3
Диченко І. Євген Лисик. – К.: 1978	Р.5, тема 2
Загайкевич М.П. «Лісова пісня» балет М.Скорульського. –К.: Державне видавництво «Мистецтво», 1963.	Р.5, тема 2
Загайкевич М.П.Українська балетна музика. – К.: Музична Україна, 1969.	Р.5, тема 2

Зайцев Є.В. Основи народно – сценічного танцю. – У 2-х ч. – К.: Мистецтво. - 1975, 1976.	Р.5 тема 3
Іваницький. А. Українська народна музична творчість. – К., 1990.	Р.1, тема 2 Р.4, тема 1 Р.5, тема 3
Історія української музики. - В 6 тт. - К., Наукова, думка, 1989. - Т. 1: Від найдавніших часів до середини ХІХ ст. - 447 с.; 1989. - Т. 2: Друга половина ХІХ ст. - 460 с.; 1990. - Т. 3: Кінець ХІХ - початок ХХ ст. - 423 с.; 1992. - Т. 4: 1917 - 1941. - 615 с.	Р.1, тема 2 Р. 4. тема 1- 4 Р.5, тема 2,3
Ковтун В., Туркевич В Балет. // Українська радянська енциклопедія. –К., 1984. – т.11.- кн.2. - с. 384-386 .	Р.4, тема 4 Р.5, тема 2
Кокуленко Б.Г. Там, де Ятрань...- Кіровоград: Центральне Українське видавництво, 2006.	Р.1, тема 2 Р.4, тема1, Р.5, тема 3
Комаровська О.А. Палітра мистецтв у розвитку обдарованості: інтегровані творчі завдання на уроках історії театру та хореографії. - Плекаємо таланти. Посібник для вчителя. (автор ідеї та укладач О.Комаровська) Ніжин: Вид-во „Аспект-Поліграф”, 2007. С.121 - 129.	Усі теми
Леся Курбас. Спогади сучасників/ За ред. В.С.Василька. – К.: Мистецтво, 1969.	Р.5, тема 2
Масол Л.М., Комаровська О.А., Ничкало С.А. Художня культура України (від найдавніших часів до поч. ХХ ст.). Посібник для вчителя. 2-е видання .- К.: КМГУ ім.Б.Грінченка, 2004.	Р.1, тема 2 Р 4, тема 1 – 4
Масол Л.М., Ничкало С.А., Веселовська Г.І., Оніщенко О.І. Художня культура України. – К.: Вища школа, 2006.	Р.1, тема 2 Р 4, тема 1 – 4 Р.5 тема 2, 3
Миропольська Н.Є., Белкіна Е.В., Масол Л.М., Оніщенко О.І. Художня культура світу: європейський культурний регіон. – К.: Вища школа, 2001.	Р.2, теми 2 - 4 Р.5, тема 1
Миропольська Н.Є., Белкіна Е.В., Масол Л.М., Оніщенко О.І., Владимірова Н.В. Художня культура світу: арабо – мусульманський, африканський, індійський. Далекосхідний, латиноамериканський, північноамериканський культурні регіони. - К.: Вища школа, 2005.	Р.2, тема 1
Мистецтво України. Енциклопедія. - Том 1. - К.: «Українська енциклопедія ім..М.П.Бажана, 1995.	Р.4, тема 1 - 4
Митці України. Енциклопедичний довідник/ за ред. А.В.Кудрицького – К.: «Українська енциклопедія» ім.. М.П.Бажана, 1992.	Р.4, тема 1 – 4 Р.5 тема 2, 3,4
Михайло Семенович Щепкін. Життя і творчість. – К. – 1984.	Р.4, тема 3

Нариси до історії українського народного танцю. Укладач Купленник В.К. – К.: ІЗМН «ВІПОЛ», 1997.	P.1, тема 2, P.4, тема 1, 4
Рідні мелодії та ритми. Українськн вокально – хореографічне мистецтво: Практичний посібник/ Упорядник М.Пупченко. – Чернівці: Видавничий дім «Букрек», 2007.	P.1, тема 2, P.4, тема 1, 4
Станішевський Ю.О. Балетний театр Радянської України. – К.: Музична Україна, 1986.	P.5, тема2,3,4
Станішевський Ю.О Лебеді чарівного озера. – К.: Молодь, 1966.	P.5, тема 2
Стефанович М.П. Київський державний академічний театр опери та балету УРСР ім. Т.Г.Шевченка. Історичний нарис. – К.: Мистецтво, 1968.	P.5, тема 2
Тараканова А.П. Бесіди про танець: методична розробка на допомогу керівникам хореографічних колективів шкіл і позашкільних установ. - Київ : ІЗМН, 1996.	P.2, тема 3
Туркевич В. Хореографічне мистецтво України у персоналіях (біографічний довідник) – К., 1999.	P.5, тема 2
Український драматичний театр. Нариси історії у 2-х т.т. – К.: 1967	P.4, теми 1 - 4
Українські народні танці (Упорядкування та загальна редакція А.І.Гуменюка). – Київ: Видавництво Академії Наук УРСР, 1962.	P.1, тема 2 P.4, тема 1 P. 5, тема 3
Цвєткова Л.Ю. Методика викладання класичного танцю. Підручник. – Вид.3-є, доповнене і перероблене. – К.: Альтерпрес, 2007.	P.2, тема 3,4 P. 3, тема 3
Чепалов О.І. Хореографічний театр Західної Європи ХХ століття. – Харків: ХДАК, 2007.	P.5, тема 1, 4
Чечель Н. Українське театральне відродження. – К.: Наукова думка, 1993	P.5, тема 2
Шреєр-Ткаченко О. Я. Історія української музики, ч.1: Розвиток української музичної культури від найдавніших часів до сер. ХІХ ст. Київ: Музична Україна, 1980.	P.4 теми 1-3
Видання російською мовою	
Асаф'єв Б.В. О.балете. Статті. Рецензії. Воспоминания. – Л.: Музыка, 1974.	
Ауэрбах Л. Рассказы о вальсе. М.: Всесоюзное изд-во «Советский композитор», 1980.	P.2, тема 4 P.3, тема 3
Балет. Энциклопедия / Под ред..Ю.Григоровича. – М.: Сов. энциклопедия, 1981.	P.Р.1,2, 3, 5(тема1)
Бахрушин Ю.А. История русского балета. – М.: Просвещение, 1977.	P.3 теми 1-4
Березкин В.И. Художник в театре сегодня. М., 1980.	P.5, тема 1
Бланков Б.В. Краткая история русского балета. Книга 1. – СПб: Изд-во	P.3, теми 1-4

ДЕАН, 2006.	
Блэйер Фредрика. Айседора. Портрет женщины и актрисы. – Смоленск: Русич, 1998.	Р.2, тема 4 Р.5, тема 1
Бочарникова Е., Изоземцева Г. Страна волшебная балет. Очерки. – М.: Детская литература, 1974.	Р.1, тема 1
Бочарникова Е., Изоземцева Г. Тем, кто любит балет. Книга для чтения с комментарием. - М.: Изд-во «Русский язык», 1979	Р.1, тема 1 Р.2, тема 3, 4 Р.3, тема 3
Ваганова А.Я. Основы классического танца. – Л., 1936.	Р.1, тема 1 Р.2, тема 3 Р.3, тема 4
Ванслов В.В. Балеты Григоровича и проблемы хореографии. – М.: Искусство, 1971. Ванслов В.В. Симон Вирсаладзе. – М., 1969. Ванслов В. В, Григорович Ю. Н. Большой балет - М.:Издательство: Планета, 1981 Вечеслова Т. Я балерина - Л-М: Искусство, 1964	Р.5. тема 1
Все о балете. Словарь – справочник/ составитель Е.И.Суриц. Под ред. Ю. И.Слонимского. – М.-Л.: Музыка, 1966.	Р.1, тема 1, Р.2, тема 3, Р.3, тема 3
Васильева – Рождественская М.В. Историко – бытовой танец: Учеб. пособие.- М.: Искусство, 1987.	Р.2, тема 3
Виноградов О. Исповедь балетмейстера. – М.,: «АСТ- ПРЕСС КНИГА», 2007 (Серия «Звезды балета»)	Р.5. тема 1
Воронина И.А. Историко – бытовой танец. – М.: Искусство,1980	Р.2, тема 3
Гваттерини Маринелла. Азбука балета. Перевод с итал. – М.: БММ АО, 2001 (Серия «Учимся танцевать»)	Р.1, тема 1 Р.2, тема 3 Р.3, тема 3
Голейзовский К. Образы русской народной хореографии. – И., 1964	Р.3, тема 1
Дани Ги, Дассвиль Люк. Все танцы. – К.: Муз. Україна., 1983.	Р.5, тема 4
Демкова И.П. Иллюстрированная энциклопедия «Балет» в рассказах и исторических анекдотах. – М.: Изд-во «Конец века», 1995.	
Добровольская Г. Танец. Пантомима. Балет. – Л., 1975.	Р.1, тема 1 Р.2, тема 3, 4 Р.3, тема 3, 4
Дубкова С.Блестательный мир балета. – М.:Изд-во «Белый город», 2007.	Р.Р.1-5

Жак-Далькроз Э. Ритм .- Издательство: Классика-XXI, 2008. -248 с.	Р.5, тема 1
Иноземцева Г. История одной девочки	Р.5, тема 1
Карп П. М. Балет и драма. – Л.: Искусство, 1980.	Р.1, тема 1
Карп П. Младшая муза. (В мире прекрасного). - М.: Дет. лит.. 1986г.	Р.1, тема 1 Р.2, тема 2
Киреева Е.В. История костюма. /Европейский костюм от античности до XX века/ - М., 1976.	Р.Р.1 - 5
Классики хореографии. Сб. ст.. – М. – Л., 1937	Р.2, тема 3, 4 Р.3, тема 3, 4 Р.5, тема 1
Когтев Г.В. Грим и сценический образ -. М., 1981.	Р.Р.1-5
Козлинский В.И., Фрезе Э.П. Художник и театр.- М., 1975	Р.1, тема 3, 4 Р.5, тема 1
Красовская В.М. Анна Павлова. – М.-Л.: искусство, 1964.	Р.3, тема 4
Красовская В.М. Западноевропейский балетный театр. Очерки истории. От истоков до середины 18 века. – Л.: Искусство, 1979	Р.2, тема 3
Красовская В.М. Западноевропейский балетный театр. Очерки истории. Эпоха Новерра.. – Л.: Искусство, 1981	Р.2, тема 3
Красовская В.М. Западноевропейский балетный театр. Очерки истории. Преромантизм. – Л.: Искусство, 1983	Р.2, тема 3
Красовская В.М. Западноевропейский балетный театр. Очерки истории. Романтизм. – Л.: Искусство, 1996	Р.2, тема 4
Красовская В.М. История русского балета: учебное пособие. – Л.: Искусство, 1978.	Р.3 Теми 1- 4
Красовская В.М. Нижинский. – Л.: Искусство, 1974	Р.3, тема 4
Красовская В.М. Русский балетный театр начала XX века. – В 2-х ч.ч. -Ч.1. Хореографы; Ч.2 Танцовщики. – Л.: Искусство, 1971,1972.	Р.3, тема 4
Ленинградское хореографическое училище имени А. Я. Вагановой. 1738 – 1988.- Л.: Музыка, 1988	Р.3, тема 4, Р. 5, тема 1
Лопухов А.В., А.В., Ширяев А.В., Бочаров А.И. Основы характерного танца. – Л.: Издатель -Лань, Планета музыки, 2007.	Р.1, тема 1 Р.3, тема 3
Лопухов Ф. Хореографические откровения. – М., 1972.	
Лопухов Ф. Шестьдесят лет в балете. – М., 1966.	
Львов – Анохин Б. Мастера Большого балета. – М.: Искусство, 1976.	Р.3, тема 3,4
Максимовна Е.С. Мадам «Нет». – М.: «АСТ-ПРЕСС КНИГА», 2003	

Мариус Петипа. Материалы. Воспоминания. Статьи. – Л.: Искусство, 1971.	Р.3, тема 3
Музыкальная энциклопедия. - В шести томах. – М.: Издательство «Большая советская энциклопедия», 1973–1982 гг.	Р.Р.1 - 5
Новерр Ж. Ж. Письма о танце и балетах. – М.-Л.: Искусство, 1965.	Р.2, тема 3
Пасютинская В. М. Волшебный мир танца: Книга для учащихся. – М.: Просвещение, 1985.	Р.2, теми 2 - 4
Плисецкая М.М. Русский балет и его звезды. - Издательство: Большая Российская энциклопедия, Паркстоун, 1998 .	Р.3, теми 3,4 Р.5, тема 1
Пожарская М.Н. Русские сезоны в Париже. Эскизы декораций и костюмов. 1908 – 1929. – М.: Искусство, 1988.	Р.3, тема 4
Раугул Р.Д. Грим. – М. – Л.: Искусство, 1939	Р.1, тема 3 Р.2, теми 1– 4 Р.3. тема 1
Русский балет. Энциклопедия. - М.: Большая российская энциклопедия; Издательство: Согласие, 1997.	Р.Р.1 -3, 5 (тема1)
Секрет танца - М.: Издательство: Диамант, 1997.	Р.1, тема 1
Слонимский Ю.И. Балетные строки Пушкина. – Л., 1974.	Р.3, тема 2
Слонимский Ю.И. Дидло. Гос. Изд-во «Искусство, Л.-М., 1958	Р.3, тема 2
Слонимский Ю.И. Мастера балета. – М.-Л., 1937	Р.3, теми 3. 4 Р.5, тема 1
Слонимский Ю.И. Чайковский и балетный театр его времени. М.: Государственное музыкальное издательство (МУЗГИЗ), 1956 .	Р.3, тема 3
Станишевский Ю.А. Украинский балетный театр. История и современность. – К.: Музична Україна, 2008.	Р.4, тема 4 Р.5, тема 2,3
100 балетных либретто. – Л.: Музыка, 1971	Усі розділи
Сыркина, Ф.Я., Костина Е.М. Русское театральное – декорационное искусство/ Под ред. В.Ф.Рындина, В.В.Ванслова. – М.: Искусство, 1978	Р.3
Устинова Т. Избранные русские народные танцы. – М., 1996	Р.3, тема 1
Файер Ю.Ф. О себе, о музыке, о балете. – М.: Советский композитор, 1974.	Р.5, тема 1
Фокин М. Против течения. – М.-Л., 1962.	Р.3, тема 4
Фридеричча А. Август Бурнонвиль. – М.: Радуга, 1983.	Р.2, тема 3,4
Художники русского театра М.: Искусство, 1990	Р.3, тема 3, 4

	Р.5, тема 1
Чернова Н. От Гельцер до Улановой. - М : Искусство 1979	Р.5, тема 1
Шереметьевская Н. Танец на эстраде.- М.: Искусство, 1985	Р.5, тема 4
Школа Большого балета. –М.: Планета, 1974	
Школьников Л. О танцах в шутку и всерьез - М: Советская Россия, 1975	
Школьников С.П. Искусство грима.- Минск, 1963.	Усі розділи
Штелин Я. Музыка и балет в России 18 века. – Л., 1935.	Р.3, тема 2
Эльяш Н. Образы танца. – М., 1970	Р.3, теми 3, 4 Р.5, тема 1
Эльяш.Н. Русская Терпсихора. – М.: Сов. Россия, 1965	Р.3
Эльяш Н. И. Пушкин и балетный театр. – М., 1970.	Р.3, тема 2
Энциклопедический словарь юного зрителя. – М.: Педагогика, 1989	Усі розділи
Энциклопедия для детей «Аванта+» . Искусство. – Том 7. – Ч.ч.1 – 3, 2001.	Р.Р.1-3, 5

L'art Du Ballet En Russie. 1738-1940 - Издательство: Les Editions Du Mecene, 1991 (Фотоальбом)

ДОДАТКИ

№ 1 Приклади практично – творчих завдань

для виконання учнями хореографічних шкіл та хореографічних відділень шкіл мистецтв на заняттях з «Початкового курсу історії хореографічного мистецтва»

„Творимо виставу”. Виконується вже з перших занять першого року навчання. Мета: включення дітей у цілісну образність мистецтва. Ця педагогічна ідея, яка надалі послідовно буде розвиватися, поступово ускладнюючись. Наприклад, тема «Осінь»:

- назвати живописні кольори, які „підбираємо” для втілення теми „Осінь”;
- описати словами настрої мелодій, які співзвучні образному складу „осінньої теми”;
- підібрати рухи, пластику, міміку, які б відобразили конкретний настрій;
- послухати вірш на «осінню» тему (вірш має бути коротеньким, легко запам’ятовуватися для того, щоб учні могли одразу ж декламувати поетичні рядки і краще відчуті їх виразність. Наприклад, Л.Костенко „Осінні хмари, сірі, як слони”);
- послухати „Осінню пісню” П.Чайковського та „Осінню картину” В.Івасюка (або інші, за вибором) і поміркувати, який з цих творів більш образно відповідає настрою поезії;
- уважно розглянути декілька репродукцій творів живопису на „осінню” тему і обрати ту, що найбільше відповідає настрою поезії та музики
- уявити, що картина (...) – своєрідна декорація, в якій під час звучання музики (...) актор (учень) декламує вірш. Інший актор (учень) втілює враження від поезії, музики та живопису – пластикою.

- описати костюми читця та танцівника (а, можливо, і намалювати).

Завершальним кроком колективного виконання завдання є пропозиція викладача виконати дійство, яке було створено.

Результат – ознайомлення з поняттями **художній образ”, види мистецтва**

„Афіша” - скласти текстову афішу до концертного виступу свого колективу, вказуючи представників усіх професій, які створюють виставу. Мета – досягти розуміння учнями балету як синтезу мистецтв.

„Афіша” (варіант). До текстової афіші можна запропонувати створити кольоровий плакат – афішу, сюжет, вибір кольорів якої відповідали б образу вистави. Подібні завдання можна періодично повторювати і відносно вистав професійних театральних колективів, які переглядаються дітьми.

„Перетворюємо казку на п’єсу”:

- розповідаємо казку – на вибір учнів. Бажано, щоб текст був коротенький і добре відомий усім. При читанні звертаємо увагу на виразність інтонації, що допомагає перевтілитись у персонажів;
- розповідаємо казку з ілюстрацією подій (пластична ілюстрація з пошуком характерного жесту та міміки);
- розігруємо „в особах” (слово + пластика);
- „збагачуємо” сценарій іншими дійовими особами, додатковими подіями, сценами тощо.
- підбираємо костюми, грим, музичний ряд (можна дати варіанти), створюємо ескізи декорацій.

„Запрошуємо героїв казки на сцену!” (як такий, що розвиває попереднє завдання):

- „Якби (ПЕРСОНАЖ) був героєм балету” : уявляємо, описуємо словами та демонструємо найхарактерніші пластичні інтонації кожного персонажа; підбираємо музичні характеристики, імпровізуємо танець.

- „Якби (ПЕРСОНАЖ) співав в опері” (уявляємо та описуємо словами інтонаційний склад, мелодизм, темпоритм, тембр тощо для музичної (вокальної) характеристики кожного персонажа казки – п’єси;

- Створюємо ескізи гриму та костюмів для персонажів казки – опери та казки – балету.

У виконанні цього завдання на практиці досягаються особливості не просто опери й балету як різновидів театру, а специфіка акторської гри, костюму, декорацій.

„Герої картини на театральній сцені ”:

- розглядаємо картину, спонукаємо дітей до висловлення вражень відносно сюжету, характеру персонажів ;

- підбираємо для „ дійових осіб ” характерні мовленнєві та пластичні інтонації;

- створюємо міні – п’єсу або танцювальний діалог, звертаючи увагу (пропонуючи можливі сюжетні ситуації) на те, що відбувалося з героями картини (вже – п’єси) перед зображеним на ній моментом, і на те, як можуть розвиватися події далі;

визначаємось у пошуках відповідного характерам героїв музичного матеріалу (гіпотетично описуємо словами характерну музичну інтонацію).

„ Логічні ряди ”:

- Поєднуємо слова у групи і даємо назву кожній групі слів. Наприклад: арена, картина, актор, акробат, монтаж, кадр, живопис, натюрморт, симфонія, пісня, оркестр, екран, жонглер, фокус, фільм...

- До кожної групи слів діти повинні додати по 1 -2, що відповідають змісту.

Подібні завдання виконуються дуже швидко, краще на слух. Вони спрямовується на виявлення орієнтування учнів у видах мистецтва (музика, образотворче мистецтво, театр, кіно, цирк, телебачення). Аналогічні завдання можуть включати зміст будь якої теми з курсу будь – якого розділу історії мистецтва.

№ 2. Приклади тестів для підсумкового контролю якості освіти

* подаються типи завдань за їх складністю, зорієнтовані переважно на зміст розділу, присвячений українському мистецтву, які можуть слугувати прикладом для укладання тесту

I рівень:

1) Підкресліть слова – терміни сучасного театрального мистецтва. що ведуть своє походження з давньогрецького театру: *театр, сцена, актор, хор, оркестр, маска, личина, декорація, пантоміма*

Варіант: Назвіть давньогрецьких муз. Яка з них є покровителькою танцювального мистецтва?

2) Вкажіть національне походження бальних танців:

буре –
алеманда –
гавот –
полонез –
полька –
краков'як
вальс –
коломийка -
лезгинка -
рок – н – рол –
регтайм –
менует -
танго
бульба
камаринська

3) Які види мистецтва ведуть свій родовід від мистецтва давньоруських скоморохів ?

II рівень:

1) Яка з вистав українського театру вважається першим українським балетом? Вкажіть прізвище композитора і балетмейстера - постановника

“ Пан Каньовський ”

“ Лісова пісня ”

“ Майська ніч ”

“ Дюймовочка ”

Варіант: Назвіть вистави балетного репертуару театрів та колективів твого міста, області. Вкажіть назву та автора.

2) Поясніть різницю між поняттями “ танець ”, “ хореографія ”, “ хореографічна лексика ”, “балет”:

Варіант: Наведіть приклади танцювальних сюжетів у живописі, скульптурі.

3) Назвіть класичні балети або опери, в які введено характерні танці народного походження (вказати, які саме):

варіант: Поясніть суть поняття „сучасний танець”

Назвіть його стильові різновиди -----

III рівень:

1) Поміркуйте, чому обрядові дійства календарного циклу вважають фольклорними джерелами українського театру? Наведіть приклад.

Варіант: створіть свою легенду (міф) про походження танцювального мистецтва

2) Проаналізуйте картину і “театралізуйте” її. Для цього виконайте одне з завдань на вибір:

– напишіть сценку – діалог між персонажами;

- визначте і опишіть характерну хореографічну пластику для кожного персонажа і “підберіть” музику для його танцювальної характеристики;

- уявіть зображене на картині як декорацію для театрального дійства і опишіть можливі сценічні ситуації, що відповідають стилю, настрою картини).

3) Напишіть міні твір на тему: “Найцікавіше в репертуарі мого колективу”:

(включіть в опис не тільки емоційні оцінки танцювальних номерів, а й їх характеристику: музичний матеріал, особливості танцювальної лексики, виконавські труднощі тощо)

Орієнтовне оцінювання тесту:

За кожен повну правильну відповідь на завдання:

- 1 рівня – 2 бали;
- 2 рівня – 4 бали;
- 3 рівня – 7 балів.

Разом – 39 балів, які відповідають оцінці “11”.

Оцінку “12” одержує учень, який продемонстрував при всіх правильних відповідях неординарність, оригінальність мислення, самостійність суджень, широку ерудицію.

35 – 36 балів відповідають оцінці “10” (при правильних відповідях на завдання 1 та 2 рівнів);

30 – 34 – відповідно оцінці “9” (можуть зустрічатися одна – дві неточності у відповідях на завдання 2 і 3 рівня);

25 – 29 – відповідно оцінці “8”

20 – 24 – відповідно оцінці “7”

16 – 19 відповідно достатній рівень знань

12 – 15 – початковий рівень знань

Нижче 12 балів – початковий рівень не досягнуто.

№ 3. Приклади завдань для розгорнутих відповідей на підсумковому контрольному випробуванні

(білети для підсумкового контролю; завдання виконуються усно або письмово – на розсуд викладача)

Білет містить два завдання: 1 – для перевірки теоретичних знань; 2 – практично – творче, в якому на практиці застосовуються здобуті знання.

Орієнтовні запитання першої частини (як *приклад* - відповідають розділу, присвяченому українському театральному мистецтву)

- Фольклорні джерела українського театру. Українські народні танці (класифікація, назви, походження, основні рухи)
- Скоморохи – перші паростки професійного українського театру. Танцювальна майстерність скоморохів
- Театр кінця 16 – поч. 18 ст. Шкільна драма (сюжети, акторська гра, музика і танець, обладнання сцени).
- Театр кінця 16 – поч. 18 ст. Вертеп. Музична і танцювальна складові.
- Кріпацький театр 18 ст. – першої половини 19 ст. Його значення для становлення вітчизняної культури. Хореографічна освіта в ньому.
- Народження українського професійного театру. Значення діяльності І.Котляревського, Г. Квітки – Основ'яненка, М.С. Щепкіна, Т.Г.Шевченка для становлення театального мистецтва.
- Суть сценічної реформи М.С.Щепкіна – соратника І.Котляревського, друга Т.Г.Шевченка ? («продемонструйте» наочно її основні ідеї). Ставлення Щепкіна – актора до танцю у характеристиці образу персонажу.
- Т.Г.Шевченко – поет, художник. Т.Г.Шевченко і театр.
- Що таке «театр корифеїв»? Видатні митці – імена, значення творчості.
- Видатні представники українського образотворчого мистецтва другої половини 19 ст. Проаналізувати картину – на вибір. Що спільного у творчих здобутках живописців і театральних діячів?
- Лесь Курбас – творець сучасного театру. Значення творчості для становлення балетного театру.

- Музичний театр в 20 ст. (опера, балет, народно – сценічний танець, напрями «сучасного» хореографічного мистецтва)

Орієнтовні завдання другої частини (відповідають змісту практично – творчих тренувальних завдань, які виконуються протягом року)

- «Створити» (описати або «продемонструвати» - при усному опитуванні) виставу «Колобок» («Ріпка», будь яка інша коротка казка) в різних видах театру (драматичному, балетному, оперному, ляльковому)

- «Створити» балет «Колобок» в різних хореографічних стилях (описати особливості або продемонструвати приклади пластики персонажів – в «класиці», «фольклорному» балеті, балеті – «модерн» тощо).

Виконуючи завдання, поміркувати на тему: чи можливо поєднання в одній виставі академічної, сучасної та народної танцювальної лексики?

- Скласти текст програмки вистави або концерту свого колективу

- Проаналізувати портрет(на вибір) і «ввести» на сцену його персонажа (описати образ – характер її героя), уявляючи його героєм балету (хореографічного номеру).

- Якою може бути пластика, героя (героїні) картини (Н. Альтман. Портрет Ахматової, І.Репін Портрет С.Дягілева або ін.. – на вибір) і чому?

- Проаналізувати картину (жанрово - побутова сценка) і «ввести» на сцену її персонажів (уявити життєву ситуацію, сценічну поведінку героя, особливості його жестикиляції, міміки). Визначити основну танцювальну лексику.

- Проаналізувати - порівняти образи героїнь з двох портретів. Уявити їх персонажами п'єси (І. Репін. Два портрети доньки). Відтворити їх пластичні портрети (описати словами, в тому числі – музичне рішення)

- Проаналізувати твір живопису або скульптурну композиції, в якій відсутня людина. Визначити характер її головного героя («відтворити» сценічний портрет) (В.Чепелик Пам'ятник декабристам. Паркова скульптура)

- Завдання: „Що ми знаємо про людину, яка залишила ці речі?” (Впізнаємо людину за „натюрмортом”) і розповідаємо про неї танцем (демонструючи або описуючи словами основні пластичні інтонації)

- Завдання «Впізнаємо людину за деталями інтер'єру»; і розповідаємо про неї танцем (демонструючи або описуючи словами основні пластичні інтонації)

- Завдання «Якби до „пейзажу” завітав я....» (впізнаємо стан, настрій людини, вигадуюмо сюжет, пластику, музику, імпровізуємо особливості мовлення -- якби пейзаж на картині був театральною декорацією ...) – використанням пейзажного живопису українських художників – передвижників.